

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstoogmerk

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 1.000 fr. per jaar

Postrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, 2000 Antwerpen

OVERZICHT VAN DE VLAAMSE RECHTSLITERATUUR GEDURENDE HET GERECHTELIJK JAAR 1970-1971. (slot)

Tussen de werken betreffende het handelsrecht voorkomend in het eerste gedeelte van tegenwoordig overzicht dient nog bijzonder de aandacht gevestigd op een zeer belangrijke uitgave namelijk « *Kluwers verzekeringshandboek* ». Het is een verzamelwerk uitgegeven onder de redactie van *dr. H. Meyhi* in adviserend overleg met *Mr. E. Boonen*, *Dr. C. Caenepeel*, *A. Seghers*, *J. Stasseyns*, *J. Van Goethem* en *H. Vercauteren*. In dit verzamelwerk, waaraan een groot aantal specialisten op het gebied van het verzekeringsrecht medewerken zal een volledige studie gewijd worden aan elk van de vele sectoren waarop dit recht zich heeft ontwikkeld. Het is een groots opgezette onderneming waarin op exhaustieve wijze al wat het verzekeringswezen betreft zal behandeld worden.

Tot nog toe zijn er twee afleveringen van deze werkelijke encyclopedie der verzekering verschenen, de ene gewijd aan de *motorrijtuigenverzekering* en de tweede aan de *levensverzekering*.

Wat tot nog toe verschenen is laat toe zich een idee te vormen van de zeer grote betekenis die het werk zal hebben in onze vlaamse rechtsliteratuur, wanneer het eenmaal volledig zal zijn.

Zoals blijkt uit de algemene inhoudsopgave zullen in een vijftiental rubrieken alle hoegenaamde onderafdelingen van de directe verzekeringen behandeld worden, met verdere kapitels betreffende de herverzekering, de fiscale aspecten van het verzekeringsbedrijf en algemeenheden over de grondslagen van de verzekeringsovereenkomst.

De twee verschenen afleveringen vormen twee afzonderlijke boeken betreffende het voorwerp dat erin behandeld wordt. De wijze waarop de twee tractaten zijn uitgewerkt toont aan dat men erin geslaagd is op de meest gelukkige wijze de zuiver wetenschappelijke behandeling te paren aan de eisen van de praktijk. In korte hoofdstukken en kapitels worden alle gegevens verstrekt die het verzekeringswezen beheersen. Zakelijke bepalingen, overvloedige verwijzingen naar rechtsleer en rechtsspraak, sprekende voorbeelden, zodat de belangstellende zonder enige moeite kan vinden wat hij zoekt.

De redacteur *Dr. H. Meyhi* en zijn medewerkers hebben

hier een reusachtige taak opgenomen, waarvan de eerste verwezenlijkingen de bewondering afdwingen en wij kunnen slechts de hoop uitspreken dat het werk zo spoedig mogelijk volledig zal zijn. Het zal een belangrijke mijlpaal betekenen in de ontwikkeling van onze Vlaamse rechtsliteratuur.

Met groot genoegen dienen wij de bijzondere zorg te vermelden die door de uitgeverij Kluwer aan dit werk besteed is. Op typgrafisch gebied mag het een meesterstukje genoemd worden.

Staatsrecht

De herziening van de grondwet en de te verwachten uitvoeringswetten zullen vanzelfsprekend in een zeer nabije toekomst aanleiding geven tot het verschijnen van meerdere studiën en geschriften waarin het vrij ingewikkeld bestel dat door onze grondwetgevr met zeer veel moeite in leven werd geroepen, zal worden gecommenteerd en wetenschappelijk onderzocht. Op het ogenblik is het natuurlijk nog veel te vroeg om het verschijnen van wetenschappelijke literatuur te verwachten.

Nochtans kunnen we thans reeds een eerste studie over de grondwetsherziening begroeten van de hand van *professor Robert Senelle* der universiteit te Gent.

In de laatste jaren heeft professor Senelle zich doen kennen als een staatsrechtgeleerde van formaat, die even belangrijke als originele geschriften over het Belgische staatsbestel heeft gepubliceerd. Deze studiën verschenen in de jaren 1964 en 1966 in de serie « *Teksten en documenten* » uitgegeven door het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel. Professor Senelle heeft nu de goede gedachte gehad deze geschriften samen te bundelen en tot eenheid te verwerken en zo verscheen vorig jaar in dezelfde serie een uitgebreide studie van 258 bladzijden onder de titel « *Politieke, economische en sociale structuur van België* », studie die tenslotte een belangrijk en origineel tractaat vormt over het Belgisch staatsbestel. Professor Senelle is er diep van overtuigd dat de constitutionele en juridische organisatie van België

niet los kan gedacht worden van de economische en sociale factoren die haar beïnvloeden. Hij heeft er op heel handige wijze een geheel van weten te maken en hij onderzoekt dan ook achtereenvolgens in de drie delen van zijn werk de evolutie van ons land op politiek en administratief gebied, met dan verder een overzicht van de economische evolutie en van de sociale evolutie.

Zijn uiteenzettingen zijn gesteund op de realistische ontleding van de grote stromingen die ons nationaal leven bepalen. De activiteit van het politiek partijleven speelt in zijn werk een zeer grote rol en wat de economische en sociale evolutie betreft vinden we er een overvloed van statistische gegevens die het beeld dat door de auteur getekend werd terdege illustreren. De beveiliging van de Belgische staatsburgers tegen mogelijke willekeur van het bestuur, de verhouding tussen wetgevende en uitvoerende macht, de activiteit der wetgevende kamers, de rol van de monarchie, de politieke partijen en het kiesstelsel, de ministerraad, de vakbeweging en de betrekkingen tussen de cultuurgemeenschappen worden op realistische wijze onder de loupe genomen en de opmerkingen van de auteur getuigen steeds van een zeer grote objectiviteit. Op het einde van het eerste deel handelt professor Senelle over de voorbereiding van de grondwetsherziening en geeft hij een overzicht van het werk dat reeds door de Constituante gepresteerd werd, tot op het ogenblik van het verschijnen van zijn boek.

Wie belang stelt in het staatsrecht evenals hij die aan politiek doet, zou voortdurend het boekje van professor Senelle bij de hand moeten hebben, omdat het een schat van gegevens bevat die regelmatig dienen geraadpleegd te worden.

Naargelang de moeizame gang van de grondwetsherziening heeft professor Senelle deze op de voet gevolgd en in de maand september 1970 verscheen in de reeds vermelde reeks « Teksten en documenten » een verhandeling over « *De grondwetsherziening 1967-1970* ». In dit boekje vinden we heel het dossier van de voorbereiding der grondwetsherziening, vanaf de werkzaamheden van het Harmel-centrum tot aan de jongste gegevens betreffende de communautaire problemen. De hervorming van het parlement en van de regering, de wijzigingen in de rechterlijke organisatie, de decentralisatie en de deconcentratie, de aanpassing van de grondwet aan de hedendaagse internationale toestanden en uiteindelijk de vraagstukken in verband met de culturele autonomie worden achtereenvolgens belicht. Waar vele Belgische burgers de werkzaamheden van de grondwetgevende vergadering in verband met de grondwetsherziening slechts van verre in de pers hebben kunnen volgen, is het duidelijk dat het bij sommigen is gaan duizelen ten gevolge van de vrij ingewikkelde voorstellen en besprekingen. Zij zullen in het boek van professor Senelle een veilige gids vinden waardoor al deze vraagstukken eenvoudig en duidelijk worden.

Wanneer het hier vermeld boek verscheen was de grondwetsherziening nog maar gedeeltelijk tot stand gekomen en de auteur heeft zich, wat vele punten betreft, moeten beperken tot de verslagen van de parlementaire commissies, en hij kon slechts betreffende enkele artikelen de besprekingen samenvatten en het resultaat ervan aanstippen.

Wanneer nadien het parlement zijn werkzaamheden heeft voortgezet heeft professor Senelle in de maand februari 1971 een nieuwe brochure uitgegeven over hetzelfde onderwerp, waarin de voortgang van de werkzaamheden wordt gechetst en waarin de nieuwe resultaten die bekomen werden vermeld worden.

Het lijkt geen twijfel dat wij binnenkort van de hand van dezelfde auteur een definitief werk zullen mogen verwachten waarin de grondwetsherziening in haar geheel zal behandeld worden. Het is een boek waarop ieder met

ongeduld wacht en dat door professor Senelle op voortreffelijke wijze zal tot stand gebracht worden.

Teneinde de belangstellenden toe te laten de ontwikkeling van de grondwetsherziening te volgen aan de hand van de teksten heeft het Centrum voor politieke studiën aan de universiteit te Leuven, onder leiding van G. Craenen, W. Dewachter en E. Lismond, met een inleiding van professor Jan De Meyer, een nuttige brochure uitgegeven, waarin tot op de datum van 1 september 1970 de vigerende teksten van de grondwet geplaatst worden tegenover deze die reeds herzien werden met als aanvulling de tekst met communautair karakter die reeds op het ogenblik van de het verschijnen van de brochure goedgekeurd werd in Kamer of Senaat.

Over « De Raad van State » kent het groot publiek zekere algemeenheden, doch een juist inzicht in het doel en de activiteit van dit hoog administratief rechtscollege, is verre van gemeengoed en onjuiste meningen zijn in belangrijke mate verspreid.

Er bestond voorzeker behoefte aan een beknopt werkje dat, in een beperkt bestek, alles zou mededelen wat in grote lijnen over de samenstelling en de werkzaamheden van de Raad van State dient gekend te zijn.

De heer Christian Lambotte, adjunct-lid van het coördinatie bureau van de Raad van State, heeft hiervoor gezorgd. In een boekje van een paar honderd bladzijden wordt het essentiële geschetst van al wat de Raad van State aangaat, zijn wordingsgeschiedenis, zijn structuur, het statuut van zijn ambtsdragers, waarna dan, in twee hoofdstukken, achtereenvolgens de bevoegdheid wordt uiteengezet van de afdeling « wetgeving » en van de afdeling « administratie ». De auteur wijst er zelf op, in zijn voorwoord, dat het niet zijn bedoeling geweest is een volledig tractaat te schrijven over de Raad van State, doch dat hij enkel getracht heeft vulgarisatiewerk te verrichten.

Daarin is hij uitstekend geslaagd want, hoe beperkt ook de inhoud van het boek is in verhouding met het groot belang van de Raad van State, toch vindt men in dit werk al wat essentieel is en heeft men, na de lectuur ervan, een uitstekend inzicht in de betekenis en de werking van dit rechtscollege.

Na 120 bladzijden commentaar, geeft de auteur de tekst van de wet die de Raad van State heeft opgericht en van al de uitvoeringsbesluiten die daarop gevolgd zijn. De nieuwste wetswijzigingen zijn natuurlijk nog niet kunnen opgenomen worden.

Dit werk is verschenen in de bekende SOCEC-serie uitgegeven door de Uitgeverij voor Gemeenteadministratie te Heule, die door deze publicatie aan talrijke belangstellenden waardevolle gegevens heeft bijgebracht.

Eén van de belangrijkste problemen van het moderne staatsbestel is de samenstelling van het budget met de te voorzien openbare uitgaven. Tengevolge van de geweldige uitbreiding van de staatsuitgaven op alle gebied, lopen de staatsuitgaven op tot in het oneindige en vertoont het budget van alle staten zeer belangrijke tekorten.

Dit is een toestand die natuurlijk niet kan bestendig blijven en in alle landen is er getracht, op wetenschappelijke wijze, de samenstelling van het budget te beheersen en de staatsuitgaven te beperken.

Over dit zeer gewichtig vraagstuk heeft de heer A. Van Beylen, beheerder-directeur van het Instituut Administratie-Universiteit, een studie uitgegeven « *De programmatie der openbare uitgaven : een eis van de moderne staat* ».

In dit werk wordt zeer duidelijk de diagnose gesteld van de ziekte waaraan de openbare uitgaven lijden en de auteur zoekt naar het middel om aan de bestaande toestand te verhelpen.

Om tot een verantwoorde keuze te komen van het gebruik der momenteel beschikbare staatsgelden, is het in de eerste plaats onontbeerlijk een inventaris van de behoeften vast te stellen en de prioriteiten te bepalen.

Schrijver geeft zijn mening over de maatregelen tot sanering van de staatsuitgaven en tot versterking van de controle. Hij steunt zijn beschouwingen hoofdzakelijk op de ervaring die in de V.S. opgedaan werd om tot de verbetering der politieke beslissingen te komen door het tot stand brengen van ruimere keuze-mogelijkheden. Het verbinden van kosten en oogmerken vormt een fundamentele voorwaarde voor een oordeelkundige keuze. Tevens zou men ook rekening moeten houden met de spreiding in de tijd en een berekening moeten voorzien van de ontwikkeling der kosten voor een programma over verschillende jaren.

Schrijver geeft een overzicht van wat reeds in die zin in ons land gedaan werd. Hij weidt echter vooral uit over het Planning - Programming - Budgeting - Systeem, zoals dit voor de Amerikaanse begroting in de federale sector is tot stand gekomen.

Hij bespreekt de rol van het Parlement bij de uitwerking van dit systeem en beveelt de deelname aan van buitenlandse deskundigen voor de verwezenlijking van het onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma inzake begroting.

Het werkje kondigt aan dat het Instituut Administratie-Universiteit, in overeenstemming met het Openbaar Ambt, een programma voorbereidt tot bewustmaking op het stuk van het P.P.B.-systeem.

Een vrij uitgebreide bibliografie laat toe de grondbeginselen die in deze brochure behandeld werden, verder uit te diepen.

« *Het radio en televisie bestel in België* » is heden ten dage een belangrijk hoofdstuk in het staatsrecht van ons land. Het onderwerp was dan ook aan de dagorde gesteld van de vergadering van december 1970 der Vereniging voor vergelijkende studie van het recht van België en Nederland en Mr. A. Depondt heeft er voor deze vergadering een substantieel preadvies over geschreven, waarin eenvoudig en volledig de hele organisatie van het radio- en televisiewezen in België wordt geschetst.

De auteur wijst eerst op de noodzakelijke dualiteit die zich in België voordoet wegens het bestaan van de twee taalgemeenschappen, met de consequenties die dit meebrengt bv. in verband met de aanstelling van de leden van de raad van beheer van de twee openbare instellingen met rechtspersoonlijkheid die voor de openbare radio en televisiedienst onderscheidenlijk in de nederlandse en franse taal werden opgericht. De samenstelling en het algemeen beleid van de beide instituten is zeer verschillend. Om redenen van economische aard strekt de culturele autonomie van elk uitzendingsinstituut zich echter niet uit tot het domein van de techniek, de administratie en de financiën waarvoor door de wet van 18 mei 1960 een derde instituut werd opgericht namelijk « Het Instituut van de Gemeenschappelijke Dienst ». Hieronder vallen dan, wegens de onmogelijkheid ze te splitsen, ook een aantal culturele diensten zoals de uitzendingen in de Duitse taal, de Wereldomroep, de Centrale Bibliotheek en Discotheek en het Groot Symfonieorkest.

De twee hoofdstukken waarin het preadvies verdeeld is zijn respectievelijk gewijd aan de decentralisatie en het monopolie van de BRT-RTB instituten. Deze instituten zijn geen staatsdiensten. Op grond van het principe van de vrije meningsuiting en van de vrijheid van informatie zijn ze aan het rechtstreeks staatsgezag onttrokken om autonoom te kunnen optreden. Zij bepalen dan ook, volkomen vrij van alle overheidstussenkomst, hun programma en hun beleid. Uitzonderingen hierop moeten uitdrukkelijk door de wet voorzien worden. De wettelijke waarborg voor deze autonomie ligt in de eerste plaats bij de Raad

van State die een overheidsbeslissing kan vernietigen die door een onrechtmatige inmenging de autonomie van de radio-tv organen zou miskennen.

Voorzeker wordt de autonomie beperkt door een bestuurlijke voogdij, ingevolge de algemene wet van 16 maart 1954 ; waarin voorzien wordt dat de voogdijminister bijgestaan wordt door een regeringscommissaris aangewezen door de Koning.

Er bestaat echter geen voorafgaand regeringstoezicht op de nieuwsuitzendingen. Van dit verbod worden de betekenis, de grondslag en de draagwijdte nagegaan. Wanneer de wet de regering verhindert in de nieuwsuitzendingen voorafgaandelijk tussenbeide te komen kan de voogdijminister nochtans achteraf misbruiken tegengaan. Dit relatief censuursysteem lijkt wel af te wijken van het grondwettelijk principe betreffende de vrije meningsuiting.

De voogdij op het administratief en financieel beleid is natuurlijk wel strenger. In verband hiermede wordt het probleem onderzocht van het reclame-verbod dat in België, tot nog toe, streng gehandhaafd bleef doch dat, volgens de preadviseur, voor dringende economische en financiële eisen zal moeten bezwijken.

Bij de bespreking van het monopolie van de BRT-RTB-instituten, waardoor de vrijheid van meningsuiting kan in het gedrang komen, ontleedt de heer De Pondt de waarborgen tot bescherming van een zekere vrije meningsuiting. Om de objectiviteit van de nieuwsuitzendingen te verzekeren dient bij de benoeming van de topambtenaren der omroepdiensten een bepaald politiek en levensbeschouwelijk evenwicht in acht genomen. Dit is ook het geval voor de samenstelling van de adviserende commissies bij alle gewestelijke zenders, die het hoofd van de dienst in zijn programma-beleid bijstaan. Gastprogramma's waardoor uitzendingen verzorgd worden door daartoe erkende verenigingen en stichtingen leiden de auteur tot het onderzoek van het criterium voor het representatief karakter van de opiniegroep die zal in aanmerking komen voor de verdeling van de zendtijd.

De bescherming van de rechten van derden, het recht op rectificatie en het wederwoord zijn problemen die in de laatste tijd zeer dikwijls in het midden van de belangstelling gestaan hebben en die we hier als slot in dit preadvies behandeld vinden.

Het preadvies van de heer Depondt vormt een uitstekende synthese van ons rechtstelsel betreffende het radio- en televisiewezen.

De politieke wetenschap die zo dicht staat bij het recht, en inzonderheid bij het staatsrecht, heeft in de laatste tijd in de Vlaamse wetenschappelijke literatuur steeds een grotere plaats ingenomen.

In ons overzicht van vorig jaar hebben wij het uitstekend boek besproken van de heer Lucien Huyse « *De afwezige staatsburger* » waarin tegelijkertijd een sociologisch en een juridisch onderzoek werd ingesteld betreffende de onverschilligheid van de kiesgerechtigden voor de politieke problemen. Dit boek was de aanloop voor een uitvoerig proefschrift van de heer Lucien Huyse, dat thans van de pers is gekomen onder de titel « *Passiviteit, pacificatie en verzuiling in de Belgische politiek* ». Dit proefschrift dat volledig als sociologische studie bedoeld was, staat nochtans zeer dicht bij het staatsrecht daar er de grondslagen in onderzocht worden van het democratisch staatsbestel in ons land. De auteur beperkt zijn onderzoek tot de periode 1944-1961, daar hij van oordeel is dat na 1961 de Belgische politiek grondige wijzigingen heeft ondergaan. Wanneer wij van de ene kant vaststellen dat het Belgisch politiek leven een vrij grote stabiliteit vertoont en dat van de andere kant zich bij de meeste burgers een zeer grote apathie voordoet voor politieke aangelegenheden

den, is het de vraag hoe deze beide fenomenen te verklaren zijn.

Schrijver stelt nu, om tot een oplossing te komen, een onderzoek in aan de hand van de jongste sociologische literatuur, bijzonder de nederlandse en de angelsaksische, waarbij vooral de geschriften van Lijphart en van Lipset in aanmerking worden genomen. De stellingen ontwikkeld in deze wetenschappelijke werken, geprojecteerd op de Belgische politiek, leiden tot de conclusie dat de politieke non-participatie onafscheidelijk verbonden is aan een bepaald soort democratie. De politieke passiviteit is in deze studie betrokken op de sociaal structurele situatie, die meer en meer met de term «verzuimdheid» wordt aangeduid. Passiviteit, verzuimdheid en een bepaalde mate van politieke stabiliteit worden dan op elkaar betrokken en in de synthese die door schrijver wordt uitgewerkt komt hij tot het type van de «Pacificatiedemocratie», type dat door Lijphart werd ontwikkeld en dat in het proefschrift in grote lijnen wordt aanvaard in verband met de Belgische toestanden.

Wij beschikken niet over de nodige ruimte om de auteur in de details van zijn studie te volgen, doch wij kunnen vaststellen dat de poging die hij in zijn proefschrift gedaan heeft op zeer scherpe wijze de grondslagen ontleedt waarop ons politiek bestel gebouwd is en dat het daarom voor het staatsrecht een kostbare aanwinst is.

Over «*Vergelijkend Staatsrecht*» is in ons land, zowel in de Franse taal als in de Nederlandse, weinig te vinden. Het is dan ook gelukkig dat *prof. F. Dumon*, der vrije universiteit te Brussel, in samenwerking met zijn assistente *F. Schandevijl-Lamberty*, de cursus heeft uitgegeven die hij aan de universiteit over dit vak doceert.

Het staatkundig bestel van de ons omringende landen wordt op uiterst boeiende en aantrekkelijke wijze uiteengezet. Schrijver brengt de politieke evolutie voortdurend in verband met de publieke opinie en zo vindt men er, naast de verwijzing naar de juridische teksten en de rechtsleer ook uittreksels uit vooraanstaande dagbladen, die aan de cursus een uiterst levend karakter geven. De bibliografie is steeds in de tekst zelf onder de verschillende hoofdstukken vermeld. De auteur toetst de constitutionele regelingen die hij bespreekt aan gezonde kritiek. De gegevens die voorkomen over de staatsrechtelijke organisatie van de verschillende besproken landen zijn zeer uitvoerig en wat bv. Nederland betreft kan dit gedeelte van de cursus van professor Dumon wel als een beknopt algemeen tractaat van Nederlands staatsrecht bestempeld worden.

Wij wensen er op te wijzen dat de auteur, bijzonder de aandacht vestigt op de geschillen van bestuur en de middelen die in het buitenland worden aangewend om de vrijheid van de burgers te beschermen tegen de willekeur van de administratie.

Het werk is voor de studenten een rijke bron van juridische gegevens op het gebied van het vergelijkend staatsrecht en wij hopen dat deze cursus de aanloop moge zijn voor een definitief werk over dit vak, dat door niemand beter dan door professor Dumon zou kunnen geschreven worden.

In verband met het staatsrecht mogen ook biografieën van grote staatslieden en publicaties uit hun archieven niet verwaarloosd worden. Men vindt er zo dikwijls de verklaring in van staatsrechtelijke gebeurtenissen waarvan de juridische kant zonder deze gegevens moeilijk begrijpbaar is.

Op dit gebied moeten we dit jaar in de eerste plaats vermelden «*Uit het archief van Frans Van Cauwelaert*», uitgave die zal bestaan uit vier delen en die verzorgd wordt door *professor Reginald De Schrijver*.

Onlangs is het eerste deel van deze zo belangrijke uitgave van de pers gekomen. Het bevat een reeks geschriften over Vlaamse beweging en Belgische politiek van 1895 tot 1918. Het bestaat hoofdzakelijk uit drie grote stukken, het eerste gewijd aan de Vlaamse beweging in de eerste jaren van brede volksmedezeggenschap, waarvan een kapittel gewijd is aan de strijd rondom de gelijkheidswet; een tweede stuk brengt herinneringen aan de algemene politiek in de jaren 1910-1914 waarin de eerste jaren behandeld worden van de parlementaire activiteit van Frans Van Cauwelaert. Uiteindelijk vindt men er het uitgebreid oorlogsdagboek dat door Frans Van Cauwelaert gehouden werd gedurende de oorlog 1914-'18 waarvan de achtergrond gevormd is door de tragische tweespalt tussen passieven en activisten en door de frontbeweging.

Dit stuk geeft ons een duidelijk beeld van de strijd die in deze periode door de auteur gevoerd werd, de successen en desillusies die deze strijd gekend heeft en de moedige en consequente houding die gedurende deze periode door Frans Van Cauwelaert werd gehandhaafd.

Al is de algemene gang van zaken die hier wordt beschreven al in grote lijnen bekend, toch treft ons op elke bladzijde een detail, een bijzonderheid, een psychologisch gegeven, die een hel licht werpen op de houding van de auteur en die onze kennis van de Vlaamse beweging in deze troebele periode verrijken.

Wij spreken de hoop uit dat de drie volgende delen zo spoedig mogelijk van de pers zullen komen omdat wij er voorzeker talrijke wetenswaardigheden zullen vernemen.

Stippen wij aan dat *professor Reginald De Schrijver* die de uitgave verzorgde met buitengewone accurate op elke bladzijde uitvoerige noten heeft vermeld, hoofdzakelijk betreffende de persoonlijkheden waarover in het dagboek geschreven wordt. Deze noten geven tal van onontbeerlijke inlichtingen en zij vormen op zichzelf een beknopte encyclopedie in verband met de behandelde onderwerpen.

Over een ander groot staatsman *Camille Huysmans*, waarvan het leven met dat van Frans Van Cauwelaert een zo groot parallelisme gekend heeft, werd eveneens een boek gepubliceerd. Het draagt de titel «*Bijdragen tot het C. Huysmans onderzoek*», en werd uitgegeven door de stichting Camille Huysmans. Het bevat een reeks studiën waarin de figuur van de socialistische staatsman onder alle facetten wordt bestudeerd.

Na een inleiding van *Wim Geldolf* heeft *Denise De Weerd* een bundel bibliografische gegevens samengesteld van geschriften waarin over Camille Huysmans gehandeld wordt. Door *Georges Haupt* wordt de rol uiteengezet die hij gespeeld heeft in de tweede internationale. *Edward Van de Castele* gaat Huysmans na als burgemeester van Antwerpen en *Ger Schmook* als internationalistisch flamingant in de staat België. Verder wordt nog uitgeweid door *José Gotovitch* over de rol van Camille Huysmans in de tweede wereldoorlog, door *Herman Baltazar* over zijn verhouding tot Duitsland in de jaren 1936 tot 1940 en door *Wim Geldolf* over zijn strijd tegen het antisemitisme. Eindelijk heeft nog de heer *Emiel Willekens* een studie geschreven over Camille Huysmans als auteur en filoloog terwijl hij samen met *Michel Oukhow* de parlementaire activiteiten van de socialistische voorman beschrijft. Het boek wordt besloten met een uitvoerige chronologie, wederom van de hand van *Emiel Willekens*, waarin jaar voor jaar de bijzonderste gebeurtenissen van het leven van Camille Huysmans worden vermeld, overzicht dat een uitstekende basis zou vormen voor een uitvoerige biografie van de staatsman.

Het boek bevat een massa wetenswaardigheden, die ons de figuur van Camille Huysmans zoveel duidelijker doen kennen en die een waardevolle bijdrage vormen tot

vele aspecten van ons staatskundig leven en ook van ons staatsrecht.

In verband met de grondwetsherziening werd het probleem van het federalisme in België, in de laatste tijd, zeer druk besproken. Een gedeelte van de pers en van de publieke opinie beschouwt inderdaad de wijzigingen, die aan onze grondwet werden gebracht, als een stap in de richting van het federalisme en wanneer nog, tot voor korte tijd, deze term taboe was en enkel een revolutionaire betekenis had, zijn er thans in alle partijen politiciers die zich met klem aanhangers verklaren van deze staatsvorm.

Doch dan komt het er ook op aan nauwkeurig te weten welke de inhoud is van het begrip federalisme en er dient wetenschappelijk onderzocht welke misverstanden nog uit de weg dienen geruimd en welke mogelijkheden zouden kunnen verwezenlijkt worden.

De belangstelling voor dit vraagstuk blijkt reeds uit het feit dat het bekend boek van Ludo Van Wauwe « *Federalisme, utopie of mogelijkheid?* » waarvan de eerste druk in 1964 verscheen, in 1970 reeds een zevende uitgave kende. Het is een boek dat een uitstekende inleiding vormt tot de studie van het probleem, omdat het de meningen weergeeft van een groot aantal politiciers en juristen, die een uitstekende vergelijking van de verschillende standpunten toelaten.

Vorig jaar verscheen ook het groot werk van de heer Rigo De Nolf waarin met wetenschappelijke nauwkeurigheid de evolutie geschetst wordt van de federalistische gedachte in ons land.

Thans is er over hetzelfde onderwerp een zeer belangrijk werk verschenen van de hand van de heer Maurits Van Haegendoorn, « *Nationalisme en federalisme. Politieke bedenkingen* ». Het is een boek van betekenis niet alleen wegens zijn uitvoerige documentatie, zijn brede kijk op de behandelde problemen, doch vooral wegens het feit dat de mening van de auteur geadstrueerd wordt met treffende argumenten van gezond verstand.

Wie wil meepraten over federalisme moet noodzakelijkerwijze kennis nemen met dit boek van de heer Van Haegendoorn dat trouwens dient gekend te zijn door elk een die belangstelling voelt voor de politiek. Gesteund op een grondige historische kennis, gestaafd door pikante gegevens uit heel de wereldliteratuur op het gebied van sociologie en politieke wetenschap, bestudeert de auteur enerzijds de democratie die de noodzakelijke grondslag moet zijn van ons staatsbestel en dan verder het nationalisme, waarin hij een scherp onderscheid maakt tussen het verderfelijke staatsnationalisme en het gezond volksnationalisme. In de volgende hoofdstukken behandelt schrijver de idee van het federalisme in het licht van de Europese integratie met uitgebreide regionalisering. In het laatste gedeelte van zijn boek past de heer Van Haegendoorn zijn uiteenzettingen toe op een federaal ingerichte Belgische staat en doet hij zeer positieve voorstellen betreffende de organisatie en de bevoegdheid van de twee deelstaten waaruit België zou bestaan. Eveneens voor de hoofdstad Brussel waarvan hij de moeilijke en lastige problematiek onderstreept, worden goed overwogen voorstellen gedaan.

Het boek van de heer Van Haegendoorn is een groot en een belangrijk werk dat op definitieve wijze stelling neemt zowel aangaande de grote moderne gedachtenstromingen als aangaande de mogelijkheid van hun verwezenlijking.

In dezelfde sfeer dienen we het boek te plaatsen van de heer Edgar Van Cauwelaert, « *Taalvrijheid? Een kritische motivering van de taalwetgeving* ». Ook hier hebben we te doen met een hoogstaand geschrift volledig gebaseerd op objectiviteit en goede trouw.

Waar thans te Brussel de vrijheid van de familie vader deel uitmaakt van het regeringsprogramma is het nodig

volledige klaar te brengen in het probleem van de taalvrijheid, te onderzoeken welke de ware betekenis kan zijn van de vrijheid van het gezinshoofd en de waarde te toetsen van de taalwetgeving. Dit is het doel dat de heer Edgar Van Cauwelaert nastreeft.

Schrijver vangt zijn onderzoek aan met een filosofische speurtocht betreffende het begrip vrijheid, wat hem leidt tot de conclusie dat vrijheid geen synoniem is van willekeur of totale ongebondenheid en dat het een volkomen verkeerde opvatting is de taalwetgeving a priori voor te stellen als een inbreuk op de persoonlijke rechten van de mens.

In zijn verder betoog gaat de auteur na wat taal is en wat taalgemeenschap betekent om te komen tot het besluit dat in België een strakke taalwetgeving meer dan elders noodzakelijk is, daar zij niet enkel preventief maar ook curatief moet werken. Na het probleem van de vrijheid van het gezinshoofd onder al zijn facetten met streng wetenschappelijke grondigheid onderzocht te hebben kan de heer Van Cauwelaert besluiten dat geen enkel argument, noch van natuurrechtelijke, noch van pedagogische, noch van wetenschappelijke, noch van zuiver politieke aard ten voordele van de absoluut vrije keuze van het gezinshoofd pleit, inzake de voertaal van het onderwijs van zijn kinderen. Deze vrijheid is niet alleen een inopportune stelling maar een totaal foutieve theorie en dus een kwaad.

En wanneer de auteur zich afvraagt wat taalvrijheid dan wel betekend komt hij tot de zeer belangrijke conclusie: « vrij is, wie ongestoord zijn persoonlijk einddoel kan nastreven op basis van zijn moedertaal en, die voor de noodzakelijke contacten met mensen die een andere taal spreken onder de regulariserende controle van de wetten en van de reglementen zoveel mogelijk op voet van gelijkheid kan contracteren (negatief); wie ten slotte zijn persoonlijk einddoel bereikt, op taalgebied zowel op de nodige hulp van zijn medeburgers als op die van de hele gemeenschap kan rekenen (positief) ».

Na een hoofdstuk gewijd te hebben aan de opvatting van de taalvrijheid in onze Belgische grondwet, nagegaan te hebben wat onze staatsrechtgeleerden en onze jurisprudentie ervan gemaakt hebben en dan zijn aandacht te hebben gevestigd op de belangrijke inhoud van het arrest van Straatsburg betreffende de taalwetgeving in ons land, komt de heer Van Cauwelaert tot het algemeen besluit dat de beweerde taalvrijheid zonder taalwetten, misschien psychologisch de schijn van een vrijheidssysteem kan aannemen maar dat het in de sociologische werkelijkheid het meest onvrije systeem is dat men zich kan indenken. De taalwetgeving in België is integendeel de wettelijke beveiliging van de gelijkheid op taalgebied van alle Belgen en de organisatie van een welbegrepen en echt vrijheidssysteem.

Voor al in deze tijd, waarin te Brussel in verband met de beweerde vrijheid van het gezinshoofd zulke gevaarlijke experimenten aanstaande zijn, is de lectuur van het boek van de heer Van Cauwelaert voor alle Vlaamse juristen een plicht.

De Uitgeverij voor Gemeenteadministratie te Heule heeft het uitstekend initiatief genomen, zekere parlementaire documenten betreffende belangrijke aangelegenheden, afzonderlijk uit te geven opdat ze aldus vlot en gemakkelijk zouden ter beschikking zijn van de belangstellenden, die niet meer zouden genoopt zijn in de parlementaire handelingen deze stukken op te zoeken.

Eén van deze teksten is het verslag dat uitgebracht werd door senator Vandekerckhove namens de Commissie voor de herziening van de Grondwet, in verband met de Nederlandse tekst van deze Grondwet.

Bij dit verslag is een bijlage gevoegd: « *De geleidelijke* »

officiële aanvaarding van de nederlandse taal in België», waarin de verslaggever een zeer zakelijk overzicht geeft van de verschillende wetgevendende maatregelen die vanaf 1830 tot op heden de expansie van het nederlands in België hebben verzekerd. Dit merkwaardig verslag wijst de verschillende mijlpalen aan langs de pijnlijke en moeilijke weg die het gebruik van het nederlands heeft moeten afleggen om geleidelijk te komen tot de positie die het thans heeft veroverd.

Het is een summier overzicht van heel de vlaamse taalbeweging en wij dienen het zeer op prijs te stellen dat de U.G.A. deze tekst afzonderlijk heeft uitgegeven, omdat wij er de hoofdpunten in opgesomd vinden van de ontwikkelingsgang van de vlaamse strijd.

Het ware zeer wenselijk dat, in dezelfde serie, vele documenten van dien aard zouden uitgegeven worden.

Administratief recht

«*Het administratief statuut van het rijksperoneel*» is geregeld door verschillende koninklijke besluiten die een vrij ingewikkeld stelsel voorzien wat betreft de aanwerving, de indeling, de bevordering, de tucht en alle andere aangelegenheden die verband houden met de administratieve carrière. Hierover zijn reeds meerdere gespecialiseerde studien verschenen, die niet zo gemakkelijk te consulteren zijn. De «*Christelijke centrale van de openbare diensten*» heeft het gelukkig initiatief opgevat al de reglementaire teksten te verzamelen en ze uit te geven in één enkele brochure die al de gegevens bevat die de administratieve ambtenaren en beambten kunnen aanbelangen. Enkel de teksten zijn hier verzameld, doch er is geen beter middel om alle belanghebbenden nauwkeurig op de hoogte te stellen van hun rechten en plichten dan hen te confronteren met de tekst zelf van de reglementen waarvan hun positie afhangt.

Op het gebied van het administratief recht heeft het «*Administratief Lexicon*» ons enkele nieuwe of grondig herziene tractaten gebracht, zoals dit over «*De gemeenteraad*» door de heer A. Dewael, ere-kabinetchef van de Minister van Binnenlandse Zaken. In een beknopt bestek geeft de auteur ons hier een synthese van alles wat de activiteit van de gemeenteraad aanbelangt. De bijeenroeping, de regelen die de vergaderingen van de raad beheersen, het quorum, de stemming, de openbare en geheime vergaderingen, het proces-verbaal en het reglement van orde. In een tweede deel behandelt schrijver de bevoegdheid van de gemeenteraad betreffende alles wat van gemeentelijk belang is en ook zijn bevoegdheid om te beraadslagen over de onderwerpen die hem door de hogere overheid worden voorgelegd, verder het maken van gemeentereglementen, de benoemingen enz.

De grote eigenschap van dit tractaat is dat er op weinige bladzijden heel veel gezegd wordt en dat de belangstellende hierin alles vindt dat hem kan interesseren.

Over de *gemeenteraadsverkiezingen* publiceerde de heer Fernand Debaedts, substituut-auditeur-generaal bij de Raad van State een breed-opgevatte verhandeling waarin, naast de uitvoerige rechtsleer op dit stuk heel de jurisprudentie van de Raad van State in verband met de gemeenteverkiezingen werd verwerkt. Het tractaat is op de hoogte gesteld van de jongste wetgevende wijzigingen en alle vraagstukken die kunnen gesteld worden aangaande de gemeenteverkiezingen zijn er exhaustief besproken. Bij gemeenteverkiezingen is dit tractaat een onmisbare wegwijzer.

Van het gekend commentaar van de heer Alfred Delcroix over de «*Gemeentekieswet en andere vigerende wette-*

lijke bepalingen voor de Gemeenteraadsverkiezingen», werd in 1970 een nieuwe uitgave gepubliceerd voortgezet door G. Vandenbulcke en E. Van Haute.

Deze tekstverzameling, die de uitvoeringsbesluiten bevat, geeft ook de tekst van het Koninklijk Besluit betreffende de regeling van de procedure voor de afdeling «*Administratie*» van de Raad van State, ingeval van beroep bij betwisting over de toepassing van de gemeentekieswet.

In de laatste jaren is er in de Vlaamse rechtsliteratuur heel wat belangstelling ontstaan voor de politieke studien, waardoor de problemen van het politiek leven op sociologische gronden verklaard worden. Onder hen die zich op dit gebied bijzonder onderscheiden is de heer W. Dewachter van het Centrum voor Politieke Studie aan de Katholieke Universiteit te Leuven, een der meest voor-
aanstaande.

Onder zijn leiding werd thans een nieuw verzamelwerk gepubliceerd: «*De politieke zeggingskracht van de Gemeenteraadsverkiezingen*». De medewerkers aan dit verzamelwerk beijveren zich om, buiten en nevens de juridische aangelegenheden die verband houden met de Gemeenteraadsverkiezingen, de diepere zin ervan te onderzoeken en na te gaan welk de sociologische ondergrond is die in werkelijkheid deze verkiezingen bepaald heeft.

Meestal geldt de mening dat de inspraak van de kiezer op gemeentelijk vlak zoveel democratischer is dan op het nationaal vlak. Dit is de vraag die de auteurs van de hier gepubliceerde studien willen onderzoeken.

Wat is in realiteit de waarde en het gehalte van de democratische inspraak in het gemeentebestuur; hoever strekt die politieke zeggingskracht van de gemeenteverkiezingen? Er wordt inderdaad door talrijke staatsrechtsgeleerden onderstreept dat het begrip der gemeentelijke autonomie meer en meer de plaats moet ruimen voor deze van medebewind, zodat van een eigen beslissingsrecht van de gemeenteoverheid nauwelijks nog kan worden gesproken.

De eerste studie die in boek voorkomt is deze van de heer Wilfried Dewachter: «*Gemeenteverkiezingen en verstedelijking*». Hij ontleedt welke invloed de verstedelijking op de gemeenteverkiezingen heeft en hoe ze leidt tot een toenemende doordringing van de nationale politiek op gemeentelijk vlak. Vooral op het stedelijk erf domineert het nationale, terwijl het plaatselijke haast een exclusiviteit is voor het platteland.

Hij verworpt dan ook de mythe dat de gemeenteraadsverkiezingen een specifiek instrument zouden zijn van directe democratie.

De heer Wilfried Dewachter, in samenwerking met Edith Lismont, hebben verder een bijdrage geschreven over de «*Politieke participatie aan de Gemeenteraadsverkiezingen*». Zij bevinden dat de niet-uitoefening van het kiesrecht bij de gemeenteraadsverkiezingen lager ligt dan bij de parlementsverkiezingen en dat de voorkeurstem bij deze verkiezingen in opmerkelijk grotere mate wordt toebedeeld.

Over «*Verschuivingen in de partij-keuze*» schreef de heer Gerrit Van de Put een mededeling waarin hij een vergelijking maakt tussen de Gemeenteraadsverkiezingen van 1964 en de Parlementsverkiezingen van 1965 en de verschuiving in de partijkeuze, die zich op deze korte periode van acht maanden heeft voorgedaan, tracht te verklaren.

In een bijdrage getiteld: «*Stabiliteit en Competitie in de Politieke Beleidsstructuur van de Gemeenten*», stellen de heren Michael Aiken en Hugo Van Hassel een onderzoek in nopens de mate waarin in de Gemeenteraden en nog meer in het College van Burgemeester en Schepenen, over de verschillende verkiezingen heen, stabiliteit of verandering voorkomt.

In zijn opstel « *De Bestuurskracht van de kleine Gemeenten* » stelt de heer R. Maes de vraag of — en in hoever — een gemeente in België werkelijk nog een beleid kan voeren. Hij concludeert dat het voortbestaan van kleine gemeenten, die geen enkele expansiemogelijkheid hebben, nog moeilijk kan gerechtvaardigd worden. Het samenbundelen van de gemeenten dringt zich op tot nieuwe entiteiten van ten minste 10.000 inwoners, terwijl hij aanstipt welke taken naar het intercommunaal niveau of naar de federaties van gemeenten dienen overgeheveld te worden.

De laatste bijdrage die in het werk voorkomt is van de hand van P. De Backer en M. Claeys - Van Haegendoren en gaat over « *De invloed van de Gemeenteraadsverkiezingen op de nationale politieke machtsconstellatie* ».

Dikwijls wordt getracht, vooral door de oppositiepartijen, van de gemeenteraadsverkiezingen gebruik te maken om invloed uit te oefenen op de regering. Wanneer in onze politieke geschiedenis wel een paar voorbeelden te vinden zijn van dergelijke invloed, is deze voorzeker in de laatste jaren niet aanwezig en is men er niet in geslaagd langs de gemeenteraadsverkiezingen om, het ontslag van de regering te bekomen.

Het zijn studiën zoals deze die hier gepubliceerd werden die klaarheid brengen over de diepere zin van politieke instellingen, zoals de gemeenteraadsverkiezingen; zij voeren ons van het beperkt juridische naar de dieper sociologische en zijn dan ook uitermate vruchtbaar.

Het gemeenterecht houdt nog steeds bijzonder de belangstelling gaande.

Zo schreef de heer U. Vandierendonck een werkje « *De gemeente en wij* » dat hij een leesvoerder voor belangstellenden noemt.

In dit boek wordt een algemeen overzicht gegeven van de organisatie van het gemeentewezen, de organen en de ambtenaren die de gemeente besturen, de begrotingen en dan verder van heel het ruim gebied van het gemeentebestuur sociaal, economisch en cultureel. In zijn slotbeschouwing pleit de auteur voor decentralisatie en voor het smeden van nauwe banden tussen de mandatarissen en de gemeentebewoners doorheen de verschillende raden die de belangengroeperingen vertegenwoordigen.

Over het ambt van burgemeester zijn reeds meerdere monografiën verschenen. De administratieve wetgeving, vooral wat bijkomende vraagstukken betreft, is in voortdurende beweging en het is wel wenselijk dat regelmatig deze stof opnieuw zou behandeld worden. Dit is thans gebeurd door middel van een praktisch werk van de hand van Dr. Jan Cromheecke, adviseur bij het Provinciaal Gouvernement van West-Vlaanderen: « *De Burgemeester. Rechten en Plichten* », waarin, na algemeenheden betreffende het ambt van burgemeester, achtereenvolgens de rol van de burgemeester nagegaan wordt als hoofd van de gemeente, in verband met de gemeenteraad, het college van burgemeester en schepenen en de openbare instellingen, en verder zijn taak wordt uitgediept als ambtenaar van de burgerlijke stand en van het openbaar ministerie, als hoofd van de administratieve politie en als officier van de gerechtelijke politie.

In een laatste hoofdstuk worden een hele reeks verschillende taken behandeld die aan de burgemeester zijn opgelegd.

Het speciale van dit werk is dat in elk hoofdstuk de behandelde onderwerpen in alfabetische orde zijn opgesomd, wat het de belangstellenden zeer gemakkelijk maakt het verlangd kapittel te vinden, doch wat waarschijnlijk wel schaadt aan de systematiek van het werk. In elk geval is elk kapittel volkomen verantwoord door ver-

wijzingen naar de wetgeving en naar de administratieve jurisprudentie.

Vele burgemeesters van minder grote gemeenten zullen aan dit boek een stevig houvast hebben en zullen het onafgebroken op hun werktafel leggen.

In verband met het in de jongste tijd zozeer besproken onderwerp van de jeugdproblematiek heeft de heer A. Geeraert een werk geschreven: « *Jeugd- en Gemeentebestuur* », dat natuurlijk niet essentieel van juridische aard is doch dat nochtans meer en meer de belangstelling opeist van de administratieve gemeenteverhouding en aldus een plaats inneemt in ons administratief recht.

Het onderzoek van de auteur heeft voor doel na te gaan welke rol de gemeente te spelen heeft in het gemeentelijk jeugdbestuur. Van welke omvang dient de gemeentelijke actie te zijn? Dient deze actie beschouwd als een algemeen welzijnsbeleid, ofwel beperkt zij zich tot het milieu van de vrijetijdsbesteding. Veel andere vragen die onmiddellijk verband houden met het onderwerp worden gesteld in de achtereenvolgende hoofdstukken.

De methode die aangewend wordt is deze van de steekproefkeuze waarbij enkele gemeenten uit de Vlaamse provincies in het onderzoek betrokken worden.

De auteur heeft aan de verantwoordelijke leiding van de jeugd een hele reeks vragen voorgelegd waarvan de antwoorden besproken en ontleed worden, om aan de hand van de verkregen resultaten de realisatie uit te stippen van het gemeentelijk jeugdbestuur tot op heden en in toekomstperspectief.

Bij het ontwikkelen van zijn beschouwingen steunt de auteur op een uitgebreide literatuur die zich ook in het buitenland met het behandeld onderwerp heeft beziggehouden. De antwoorden op de ondervragingen zijn verwerkt tot statistische tabellen die de uiteenzetting perfect illustreren.

Tot slot van zijn werk brengt de auteur het gemeentelijk beleid, wat de jeugd betreft, in verband met de bij de jeugd bestaande structuur, de pluriformiteit van onze gemeenschap, de diversiteit van de leeftijden en hij wijdt afzonderlijke beschouwingen aan de wijze waarop in een gemeente rekening wordt gehouden met de wensen van de jeugd, de gevolgen van de invloed der partij-politiek op het jeugdbestuur, de kansen van samenwerking tussen de overheid en de jeugd en de toekomstmogelijkheden die zich hierbij voordoen.

Eindelijk worden de problemen van de vrijetijdsbesteding voor de jeugd nagegaan: de sportactiviteiten, het bezoek aan jeugdeenheden, de mobiliteit van de jeugdigen tussen de gemeenten onderling, de verhouding tussen ouders en jeugd in verband met de vrijetijdsbesteding, de organisatie van het jeugdwerk op plaatselijk vlak. De aanstelling van animatoren en de samenwerking van de gemeenten op structureel plan zijn onontbeerlijk.

Het werk van de heer Geeraert laat uitschijnen welke belangrijke taak voor de gemeentebesturen is weggelegd in verband met hun beleid voor de jeugd.

De Heer F. Wastiels, vast secretaris van de nationale commissie voor ruimtelijke ordening, publiceerde samen met de heer inspecteur-generaal Ph. Vanden Borre in de uitgave van het Instituut voor administratief recht te Leuven een brochure over « *De nieuwe wetgeving op de ruimtelijke ordening* ». De heer Wastiels behandelde zelf de « *rechtsregeling van de verkaveling* » terwijl de heer Vanden Borre een studie schreef over « *de starfbepalingen in de wet op de ruimtelijke ordening* ». Voor deze beide onderwerpen brengen deze studies nuttige gegevens over de nieuwe wetgeving die in werking kwam.

Het Instituut voor administratief recht te Leuven publiceerde ook de gecoördineerde tekst van al de wetgevende

bepalingen betreffende de organisatie van de ruimtelijke ordening en de stedenbouw.

Van de hand van de heer F. Wastiels verscheen nog in het *Administratief Lexicon* een verhandeling over de «Aankondiging (Aanplakking en reclame maken)», een onderwerp waarover totnogtoe weinig gepubliceerd werd in de Belgische rechtsliteratuur. Het tractaat is ingedeeld in twee afdelingen namelijk de aanplakking door de overheid en deze die geschiedt door particulieren. Voor elk van de beide sectoren wordt een volledige analyse verstrekt van de reglementering en het werk wordt beëindigd met een hoofdstuk betreffende belastingen en veiligheidsbepalingen inzake reclame.

De activiteit van de heer Wastiels in het domein van zijn specialiteit valt ten eerste te waarderen.

Ook nog in het «*Administratief Lexicon*» verscheen een verhandeling van de heer Gustaaf Viseur, directeur van de dienst voor geschillen van de stad Charleroi over «*De overeenkomsten voor werken en leveringen. (Plaatselijke en gewestelijke machten)*».

Op dit gebied, waarop meerdere franstalige werken ter beschikking staan hadden we nog niets in onze vlaamse rechtsliteratuur. Wanneer de belgische wetgever ertoe genoopt is geweest een nieuwe regeling van de overeenkomsten met de staat in het leven te roepen is zulks niet het geval geweest voor de plaatselijke en gewestelijke machten, die nochtans zo belangrijk zijn geworden dat een grondige herziening van de bestaande regeling dringend noodzakelijk zou zijn. De auteur onderzoekt in zijn tractaat de administratieve fase van de door de gewestelijke en plaatselijke gemeenschappen afgesloten overeenkomsten, namelijk het sluiten van deze overeenkomsten en het toezicht erop. De zeer pertinente beschouwingen die in deze verhandeling zijn ontwikkeld tonen volkomen aan hoe noodzakelijk het zou zijn op dit gebied een definitieve, zakelijke en praktische regeling in werking te brengen.

Door het tractaat van de heer Viseur worden wij volledig op de hoogte gesteld van de toestand zoals hij thans bestaat.

De Uitgeverij voor Gemeentelijke Administratie te Heule heeft een zeer handige uitgave op de markt gebracht verzorgd door Jozef Zwaenepoel en Annie Huylebroeck over «*De huisvesting*». Deze uitgave, die bestaat uit vier praktische losbladige bandjes, verstrekt in de twee eerste delen alle mogelijke inlichtingen aangaande de vele problemen die zich voordoen in verband met de sociale huisvesting; terwijl in de twee laatste deeltjes een officiële coördinatie gepubliceerd wordt van al de wetteksten die op het onderwerp betrekking hebben.

Het commentaar dat in de twee eerste delen voorkomt is volstrekt volledig. Het bespreekt de samenstelling en de werking van de verschillende organismen die opgericht werden ter bevordering van de woningbouw. Het geeft dan een algemeen overzicht van de reglementering van deze sociale woningbouw, bespreekt het premiestelsel, de hypothecaire leningen tegen sociale rentevoet en de bijzondere voorwaarden voor het sluiten van leningen. Verder wordt uitgeweid over de strijd tegen de ongezonde woningen. De bepalingen betreffende stedenbouw en huisvesting worden besproken evenals de wetgeving op de huur, de handelshuur en de landpacht. Telkens wordt verwezen naar de wetten en besluiten die de stof regelen.

Het geheel vormt een waardevol werkinstrument zowel voor de particulieren als voor de administratieve diensten

Op de grens tussen het administratief en het disciplinair recht verdedigde juffrouw Godelieve Craenen voor de

rechtsfaculteit der universiteit te Leuven een omstandig en origineel proefschrift getiteld «*Rechten en plichten van de onderwijzer. Het disciplinair statuut van de onderwijzers, onderwijzeressen en kleuteronderwijzeressen in België en Zweden*». Het is één van de zeldzame geschriften die gewijd zijn aan rechtsvergelijkende studie op administratief en disciplinair gebied en het bewerkt een terrein dat tot nog toe volledig braak lag. Laten we onmiddellijk zeggen dat dit proefschrift zeer grote hoedanigheden heeft, dat het een grondige studie maakt van het overgroot aantal wetten, reglementen en besluiten die de toestand van het onderwijzend personeel — en vooral de disciplinaire zijde ervan — reglementeren zowel in België als in Zweden, en dat het ook voor ons land een zeer uitgebreid overzicht geeft van de rechtspraak van de Raad van State in verband met de discipline in het lager onderwijs. De lectuur van het werk doet met bewondering vaststellen welke reusachtige stof door schrijfster is verwerkt geworden.

Nu zal men zich in de eerste plaats afvragen waarom Zweden werd verkozen om een vergelijking met België uit te werken. De auteur onderstreept dat Zweden een zeer progressief land is dat aan de spits staat van de economische en sociale ontwikkeling in Europa en dat het dan ook kan aangezien worden als een toetsstelsel voor de andere landen van westeuropa. Zweden heeft vooral grote zorg besteed aan het onderwijs, en na lange jaren voorbereiding is de staat er onlangs overgegaan tot een grondige hervorming van het onderwijsstelsel, die ook het disciplinair statuut van de leerkrachten betrof. Dit vernieuwd statuut is met algemene tevredenheid ontvangen. In Zweden bestaat alleen officieel lager onderwijs georganiseerd op gemeentelijk vlak, zodat er slechts met één enkele groep dient rekening gehouden. Voor heel dit onderwijs geldt één enkel disciplinair recht dat op voortreffelijke wijze in wetten en besluiten uitgestippeld is.

De toestand in België is geheel anders dan deze in Zweden. Hier wordt ten eerste geklaagd over de organisatie van het onderwijs en het disciplinair recht is onderhevig aan grote willekeur. In ons land beschikt het hoofd van de inrichting over een grote feitelijke macht en wordt verlangd dat de leerkrachten hem op zeer soepele wijze zouden ondergeschikt zijn. Het bestaande tuchtstatuut wordt bijna nooit gebruikt en de sancties worden meestal toegepast langs administratieve weg.

Een vergelijking met het zweedse recht op onderwijsgebied doet ons eigen recht zien vanuit een nieuw perspectief zodat men zwakheden en lacunes gemakkelijk kan ontdekken, terwijl het vreemde recht een bron kan zijn van inspiratie voor aanvulling of verbetering.

Het werk is ingedeeld in twee grote afdelingen. In de eerste wordt uitgeweid over het disciplinair recht in het algemeen, zijn wezen, zijn toepassingsgebied, zijn toepassingswijze.

Het tweede deel bespreekt dan meer in het bijzonder het disciplinair recht van het onderwijzend personeel met een uiteenzetting van de organisatie van het lager onderwijs in Zweden. In een reeks kapitels over de disciplinaire bevoegdheden wordt telkens de belgische toestand vergeleken met deze die in Zweden bestaat, zo wat betreft de fouten en plichten van de onderwijzers, de sancties, de procedures en de waarborgen.

Als algemeen besluit stelt schrijfster dat het statuut van het onderwijzend personeel in België aan de belanghebbenden niet de juridische zekerheid verstrekt die zij mogen verwachten. De teksten bevatten ernstige leemten, de regel van het geheim der beslissingen houdt gevaren in en politieke druk komt regelmatig voor. Daartegenover biedt het zweedse stelsel een veel gunstiger aspect. Het disciplinair recht van de onderwijzers wordt toegepast in een sfeer van wederzijds vertrouwen en in een geest van

samenwerking. Zweden kan ook als model gesteld worden wat betreft de invloed van de schooloverheden op het privaat leven en de individuele vrijheid van de onderwijzer.

Wat in elk geval in ons land zou dienen verwezenlijkt te worden is de verplichting voor de overheid gebruik te maken van de disciplinaire procedure, terwijl deze thans al te zeer verwaarloosd wordt en de sancties uitsluitend langs administratieve weg worden toegepast zonder recht van verdediging. Ook het beroep tegen de zwaarste disciplinaire sancties zou wettelijk dienen georganiseerd te worden.

Het werk bevat meerdere onontbeerlijke bijlagen zoals het koninklijk besluit betreffende het tuchtrecht van het rijksonderwijs alsmede verschillende provinciale reglementeringen, de voornaamste teksten betreffende het tuchtrecht van het gesubsidieerd vrij onderwijs, de wettelijke teksten die in Zweden gelden en verder de vragenlijst van een enquête die plaats had zowel bij de inrichtingshoofden als bij de onderwijzers en de resultaten die deze enquête heeft opgeleverd.

Samenvattingen van het werk in het frans en in het engels volledigen het boek.

Juffrouw Godelieve Craenen heeft met dit proefschrift een zeer belangrijke bijdrage geleverd voor ons administratief en disciplinair recht en zij heeft schitterend aangetoond welke nuttige resultaten kunnen verwacht worden van de toepassing van de rechtsvergelijkende methode.

Wij wensen hier ook nog bijzonder te wijzen op het verschijnen van het *vijfde deel* der « *Permanente Tabellen* » van de verzameling van arresten en adviezen van de Raad van State verzorgd door de heren *Michel Dumont*, *Raymond Bayens* en *André De Pover*. Deze editie, luxueus verzorgd door de Uitgeverij voor Gemeenteadministratie, rangschikt de samenvatting van alle beslissingen van de Raad van State onder trefwoorden, zodanig dat men onmiddellijk op de hoogte is van de volledige stand der jurisprudentie van het hoog administratief rechtscollege. Voor de juristen is deze uitgave een kostbaar werk-instrument dat hen toelaat zonder moeite volledig vertrouwd te zijn met heel de activiteit van de Raad van State.

Sociaal recht

Het sociaal recht dat zo zeer voortdurend in beweging is heeft ook aanleiding gegeven tot meerdere publicaties waarvan er enkele zijn van groot belang.

In Wolters' Bibliotheek voor het Technisch Onderwijs, verscheen een zeer beknopt algemeen overzicht van het sociaal recht onder de titel: « *De Sociale Wetgeving* », door *H. Van Eyck* en *R. Vander Cruysse*.

Het vormt een elementair overzicht dat de bedoeling heeft de studenten van het technisch onderwijs de algemene begrippen van het sociaal recht bij te brengen. Het is onderverdeeld in vier delen: eerst de verhuring van diensten met het arbeidscontract en het bediendencontract; daarna de bijzonderste bepalingen betreffende de arbeidsreglementering; in een derde deel, de grote lijnen van de maatschappelijke zekerheid en uiteindelijk een overzicht van de arbeidsorganisatie in België.

Hoe elementair het werkje ook is, het vormt een zeer goede inleiding in het sociaal recht en bevat heel wat wetenswaardigheden die als basis kunnen dienen voor verdere studie.

De *Vrouwenarbeid* met zijn voorwaarden en gevolgen is een van de zeer actuele problemen van het sociaal recht.

De periodiek verschijnende serie « *Studies en voordrachten* », uitgegeven door de rechtsfaculteit der Vrije Universiteit te Brussel, die thans onder hoofdredactie

staat van *Prof. F. De Pauw*, heeft zopas een verzameling opstellen gepubliceerd gewijd aan de *vrouwenarbeid*. De bedoeling van deze uitgave is het bestuderen van de toestand van ongelijkheid waarin de werkende vrouw zich bevindt en na te gaan hoever wij gevorderd zijn met de opname van de vrouw in het economisch leven en welke de factoren zijn die deze opname remmen.

De bundel bevat 4 *Nederlandse bijdragen*. Het woord vooraf en ook het besluit werden geschreven door de heer *Maxim Stroobant*.

De heer *Robert Gubbels* bestudeert de voorwaarden waarin de vrouw tewerkgesteld wordt en komt tot het besluit dat de verschillen tussen mannen en vrouwen niet groter zijn dan deze die men kan vinden van de ene man tot de andere en van de ene vrouw tot de andere. Een wezenlijk verschil is er dus in algemene zin niet. De tegenwoordige evolutie tekent zich af door de geleidelijke vervanging van de waardesystemen van het hiërarchisch type om plaats te maken voor de waardesystemen van het dialectisch type. In deze evolutie ziet de auteur de toestand van de vrouw in het economisch leven.

Een volgend artikel is van de hand van *France Govaerts* en handelt over de toestand van de werkende vrouw en de vrije tijd waarover ze beschikt. Op dit gebied zijn de verschillen tussen man en vrouw aanzienlijk en schrijver bestudeert de middelen die zouden kunnen aangewend worden om deze discriminatie in de grootst mogelijke mate op te heffen.

Een zeer belangrijke studie is deze van de heer *Gustaaf Baeteman* die een syntese geeft van « *het juridisch statuut van de arbeidende vrouw in het Belgisch recht* ». Er hebben zich in het burgerlijk zowel als in het sociaal recht in de jongste jaren belangrijke wijzigingen voorgedaan in de toestand van de gehuwde vrouw. De auteur onderstreept welke tekortkomingen zich nog voordoen op het gebied van het huwelijksgoederenrecht en geeft een overzicht van de voorstellen die werden in het midden gebracht om hieraan te verhelpen. Ook zekere bijzondere sociale wetgevingen dienen nog aangepast ten einde op sociaal gebied de volstrekte gelijkheid tussen man en vrouw te verzekeren.

Marie-Louise Opdenberg levert een beknopt commentaar over het koninklijk besluit nr. 40 betreffende de arbeid der vrouw en zij betreurt dat bij de toepassing ervan de geest door de letter wordt overheerst.

De meest uitgebreide studie die in de bundel voorkomt is deze in samenwerking geschreven door *Maxim Stroobant* en *Erna Douws* betreffende « *de arbeidsvoorwaarden van de vrouw in België* ». Hierin wordt, aan de hand van uitvoerige statistieken, nagegaan welke de huidige arbeidsvoorwaarden zijn die voor de vrouw in België gelden, welke politiek gevolgd wordt door de regering, de vakbonden en werkgeversorganisaties en welke voorstellen tot wijziging hieruit voortvloeien. De vrouw mag de indruk niet krijgen als reservewerkkracht te worden aangewend met het risico van afdanking in economische laagconjunctuur, zij moet als volwaardige werkkracht beschouwd en behandeld worden. De aanpassing van de huishoudelijke taken samen met de inrichting van gemeenschappelijke familiale diensten is onontbeerlijk. De reglementering in verband met zwangerschap, bevalling, opvoeding van kinderen is nog onvolledig en een grotere bescherming moet aan de moeder toegekend worden. De Staat zou echter dienen deel te nemen in de financiële lasten daar het moederschap als sociale functie beschouwd wordt. De beroepsvorming van de vrouw moet volledig geherstructureerd worden.

Om de vergelijking mogelijk te maken van de toestand zoals deze in België bestaat en deze die voorkomt in onze buurlanden, volgen dan drie opstellen respectievelijk van de hand van *Erna Douws* over de *arbeidsvoor-*

waarden van de vrouw in Duitsland en van Maxim Stroobant over dezelfde voorwaarden in Frankrijk en ook in het Groot-Hertogdom Luxemburg. Merken wij op dat in Duitsland het probleem van de werkende vrouw meer uitgesproken is dan in de andere west-europese landen, daar er zich in dit land duidelijk een vrouwenoverschot manifesteert dat dan gepaard gaat met een in sommige sectoren tekort aan mannelijke arbeidskrachten. Al zijn de tegemoetkomingen in dit land zeer talrijk, vooral met het doel een actief leven te verenigen met een familiaal leven, toch zouden nog een hele reeks maatregelen dienen genomen om een bevredigende toestand in het leven te roepen.

E. K. Vogel-Polsky onderzoekt dan de *Institutionele middelen die voorzien zijn in het Verdrag van Rome in verband met de toepassing van art. 119*, dat in zo geringe mate wordt toegepast. Een van de beginselen voorzien in het Verdrag, namelijk de gelijkheid van de vergoedingen is niet verwezenlijkt. Dit wordt verklaard door het feit dat art. 119 van het Verdrag zich richt tot de lid-staten, dan wanneer de vaststelling van de lonen beheerst wordt door de contractuele autonomie. Het blijkt uit de studie van de auteur welke grote moeilijkheden zullen voorkomen om de toepassing van art. 119 te doen doordringen.

Na een vergelijkende studie van vrouwenarbeid in Benelux, Duitsland, Frankrijk en Italië, van de hand van Maxim Stroobant en Erna Douws, volgt het algemeen besluit van Maxim Stroobant. Dit besluit leidt tot twee vaststellingen: de economische gelijkheid van de vrouw en van de man werd niet verwezenlijkt, noch op het niveau van het bedrijf, noch in ruimer verband, hoewel reeds ernstige inspanningen werden gedaan; en ten tweede, bij de tewerkstelling van de vrouwelijke arbeidskracht komt men nog onvoldoende tegemoet aan haar specifieke behoeften als werkneemster.

Een summier overzicht van de middelen om deze toestand te veranderen besluit het boek.

Deze bundel opstellen van de hand van uitnemende specialisten, geeft ons een diepgaande studie van één van de essentiële problemen waarmee het sociaal recht in alle landen heeft te worstelen.

De wet op de Arbeidsovereenkomst heeft in de laatste jaren verschillende wijzigingen en aanpassingen ondergaan, laatst nog door de wet van 21 november 1969. Er zijn dus weinig commentaren die volledig op de hoogte zijn van de laatste stand van wetgeving en jurisprudentie.

Het doel van de auteur Robert De Roeck, doctor in de Rechten en directeur bij de Nationale Confederatie van het Bouwbedrijf, bestond erin een volledige toelichting te verstrekken aangaande de wetgeving op de arbeidsovereenkomst, in het licht van de allerjongste gegevens. Speciaal zou de aandacht gevestigd worden op de toepassingen van de wet binnen de sfeer van het bouwbedrijf.

Het thans verschenen werk, getiteld « *Nieuwe toelichting bij de wet op de arbeidsovereenkomst* », mag volledig geslaagd genoemd worden. Het is opgevat als een artikels-gewijs commentaar, doch dit commentaar bestaat hoofdzakelijk uit een overvloedige vermelding van de rechtspraak op het stuk. Elke beschouwing die door de auteur ontwikkeld wordt is steeds gestaafd door ten minste één jurisprudentiële uitspraak. Er wordt ons hier dan ook een bijzonder rijke inhoud geboden die, bij de studie van de sociale betwistingen, vele opzoeken overbodig zal maken, daar de in dit boek verwerkte jurisprudentie werkelijk exhaustief kan genoemd worden. Het is dan ook stellig dat naar dit boek gretig zal gegrepen worden door allen die zich dienen bezig te houden met sociaal recht en meer in het bijzonder met de arbeidsovereenkomsten der werknemers.

In een interessante bijlage geeft het boek een synoptische vergelijking van de wet op de arbeidsovereenkomst met deze op het bediendencontract. De chronologische tabel van de rechtspraak die op het einde van het boek voorkomt laat toe te oordelen welke ontzaglijke hoeveelheid rechtspraak in het boek is verwerkt.

Aan velen zullen door het gebruik van dit werk veel opzoeken en moeite bespaard worden.

Ook het « *Verbond der Belgische Nijverheid* » gaf een beknopt doch praktisch commentaar uit over de *Wet van 21 november 1969 tot wijziging van de wetgeving op de arbeidsovereenkomsten*. Zowel van de arbeidsovereenkomsten voor werklieden als van deze voor bedienden worden de essentiële nieuwe bepalingen toegelicht en in verband gebracht met het vroeger bestaand stelsel.

De brochure bevat een zeer nuttige officiële coördinatie van de Wet op de arbeidsovereenkomsten en het bediendencontract.

Dergelijke beknopte uitgaven hebben het gelukkig gevolg dat door de kennisneming ervan het bestaand rechtstelsel zowel door werknemers als werkgevers beter gekend wordt en de conflicten worden vermeden.

Hetzelfde kan gezegd worden van een ander praktische uitgave van het Verbond der Belgische Nijverheid « *De overeenkomsten in het aanvullend nationaal paritair comité voor bedienden* », overeenkomsten die op 11 mei 1970 tot stand kwamen. De inhoud van deze nieuwe collectieve overeenkomst, betreffende aanwerving, werkingssfeer, beroepsclassificatie, wedderregeling, arbeidsduur vindt men hier kortbondig samengevat met daaropvolgend de tekst van de overeenkomsten.

Bij de uitgeverijfirma C. & D. Samsom verscheen een zeer breed opgevat werk aangaande « *Personeel, Lonen en sociale wetten. — Praktische gids voor de toepassing van de sociale wetgeving in de Onderneming* ».

Het werk vormt een soort encyclopedie van al wat het sociaal recht betreft en de titel die er aan gegeven werd vermeldt minder dan de werkelijke inhoud van het boek.

Het werd samengesteld onder leiding van de heer Stanislas de Borman en het werd uitgegeven op losse bladen stevig aaneengevoegd in een klemband. Het lijvig boek bevat een samenbundeling van verschillende monografiën over de bijzondere hoofdstukken van het arbeidsrecht, maar het vat de stof op zeer brede wijze op, zodat bv. zelfs de reglementering op de gevaarlijke inrichtingen in het boek te vinden is.

De grote indelingen zijn: de reglementering van de arbeid, de arbeidsbescherming, het loon, waarbij tot zelfs de bedrijfsvoorheffing besproken wordt, de sociale wetten en aanverwante takken, de sociale betrekkingen zoals de paritaire comité's, de ondernemingsraden, de arbeidsconflicten, de arbeidsgerechten en de sociale zekerheid voor de zelfstandigen.

Om volledig te zijn behandelt het boek ook nog de eretekens van de arbeid en de vergoeding voor sociale promotie.

Het werk geeft wetteksten en commentaar en er is wel geen probleem betreffende het sociaal recht of men vindt er alle gegevens over in het hier besproken boek.

De snelle wijzigingen in het sociaal recht vormen geen bezwaar voor dit boek daar het, als losbladige uitgave, steeds met de nieuwe wettelijke en reglementaire bepalingen kan aangevuld worden. Vooral de werkgevers zullen hier alle mogelijke inlichtingen kunnen vinden voor de oplossing van de problemen die zich in hun onderneming voordoen.

Wij wensen hier bijzonder de aandacht te vestigen op een belangrijke uitgave van het Instituut voor Arbeids-

recht aan de Universiteit te Leuven, onder de wetenschappelijke leiding van de gekende specialist *prof. R. Blanpain*.

Het is de bedoeling in dit «*Bulletin*» dat om het jaar zal verschijnen artikels en lezingen te publiceren over alle facetten van de arbeidsverhouding, zowel in het Nederlands als in het Frans, waarbij dan telkens een Engelse samenvatting zal gevoegd worden.

Prof. Blanpain onderstreept terecht in zijn editoriaal hoezeer het arbeidsrecht met de maatschappij verbonden is en hoe de arbeidsverhoudingen steeds meer een internationale of supernationale gestalte aannemen. Als doel voor deze uitgave wordt gesteld dat het Instituut voor Arbeidsrecht wil bijdragen tot «de noodzakelijke vergelijkende dialoog op het stuk van de arbeidsverhouding».

Het 1e bulletin van het Instituut is thans verschenen en het mag een merkwaardige prestatie genoemd worden. Het bevat een reeks gewichtige uiteenzettingen van de hand van vooraanstaande specialisten. De teksten zijn onderverdeeld in vier afdelingen.

De eerste afdeling is gewijd aan de nieuwe wet van 21 november 1969 tot wijziging van de wetgeving betreffende de arbeidsovereenkomsten. De afdeling bevat een studie van *prof. Blanpain over de kenmerken en tendensen van het Belgisch Arbeidsrecht*; twee interessante studies van assistent *A. Naessens over het proefbeding en de schorsing van de uitvoering der arbeidsovereenkomst In verband met zwangerschap, ziekte, ongeval, militaire dienst enz.*; verder een studie van de heer *C. Quisthoudt, juridisch adviseur A.C.V. over de «Willekeurige afdanking»* en eindelijk een uiteenzetting van de heer *G. De Broeck, secretaris van de Nationale Arbeidsraad over het concurrentiebeding, het verbod van arbitrageclausules, de loongrenzen en de hogere bedienden*. In deze studiën worden de meest actuele problemen die zich op al deze gebieden voordoen met de grootste nauwkeurigheid onderzocht.

Het tweede gedeelte bestaat uit in het Engels gestelde teksten en heeft betrekking op de *collectieve overeenkomsten in België*. Het bevat eerst een algemene uiteenzetting van de hand van de heer *G. De Broeck* en verder een studie van *R. Nieuwdorp over de verplichtverklaring van deze overeenkomsten*.

In een derde afdeling die getiteld wordt «*Lectures*» worden verschillende lezingen opgenomen in het Engels en in het Frans, die we hier enkel kunnen vermelden namelijk «*Role and realizations of the I. L. O.*» van *J. de Givry*, «*Le mouvement syndical international*» van *H. G. Buiter*, «*The development of integration in the labour market of the European Economic Community*» van *F. Vinck* en «*Man-Power policy in Belgium*» van *F. Denis*.

Uiteindelijk wordt in de laatste afdeling door de heer *P. H. van Praag* een overzicht gegeven van de *Europese sociale reglementering tussen de jaren 1958 en 1969*.

Het Instituut voor Arbeidsrecht en zijn zeer actieve en bijzonder bekwaame directeur prof. Blanpain dienen geluk gewenst met dit nieuw initiatief dat ons niet enkel belangrijke wetenswaardigheden bijbrengt betreffende de jongste stand van het arbeidsrecht, doch dat tevens de wetenschappelijke beoefening van dit vak in ons land op internationaal terrein zal doen uitstralen.

De heer *Prof. Dr. W. Leën*, die het hoofd is van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid en die op dit gebied een ondervinding heeft als niet één, gaf in de laatste maanden reeds meerdere geschriften uit in verband met de vraag naar de toekomst der sociale zekerheid.

Thans heeft hij in de reeks van het Instituut voor Sociaal Zekerheidsrecht een nieuw werk gepubliceerd: «*Bedenkingen bij het thema: Waarheen met de Sociale Zekerheid?*». Het is een aanvulling van de beschouwingen die hij reeds vorig jaar had uitgewerkt. Hij is van

oordeel dat wij op het stuk van de sociale zekerheid ons thans in ons land op een keerpunt bevinden. Er dient, wat betreft de sociale zekerheid, een optie genomen daar de begroting van deze sector voor één enkel jaar een bedrag van 200 miljard gaat bereiken, wat een percentage van bijna 20% van het nationaal inkomen vertegenwoordigt.

Men kan een nationale regeling voorstaan die geldt voor geheel de bevolking en ten laste van de gemeenschap valt. Dit beginsel is gemakkelijk aanvaardbaar en wordt zeker een succes. Wanneer men die weg inslaat is er echter geen terugkeer mogelijk.

Prof. Leën is van oordeel dat het niet opportuun zou zijn deze richting te kiezen. Rekening houdend met de situaties zoals ze in ons land bestaan heeft hij niet de minste geruststelling, wel integendeel, wat betreft de billijke verdeling van de lasten verbonden aan die nationale regelingen, meer in het bijzonder wat de arbeiders met bescheiden inkomens betreft.

Schrijver acht het zelfs mogelijk dat de formule van nationale regelingen ten laste van de gemeenschap van aard zou kunnen zijn de bevrediging der collectieve sociale behoeften ernstig in het gedrang te brengen.

Redelijkerwijze acht de auteur dat de best aangewezen weg, deze is van de hervorming van wat bestaat, nl. een werkelijke vereenvoudiging, een grotere cohesie, meer klaarheid en doelmatigheid.

Deze conclusies zijn gesteund op zeer pertinente beschouwingen die in het werk worden ontwikkeld en die een diepe bezinning over het behandeld vraagstuk in het midden brengen.

Waar thans zoveel over de hervorming van het stelsel onzer sociale zekerheid gesproken wordt is voor de belanghebbenden de studie van het geschrift van Prof. Leën onontbeerlijk.

Naar aanleiding van het vijftienvijftigjarig bestaan der ziekte- en invaliditeitsverzekering verschenen twee uitgaven die voor doel hebben de ontwikkeling van deze sociale verzekering te schetsen.

Het eerste is een beknopt werkje van 90 bladzijden «*Een kwarteeuw ziekte- en invaliditeitsverzekering*» waarin alleen de meest markante gebeurtenissen in de ontplooiing van deze belangrijke tak van de sociale zekerheid geschetst worden. De ontwikkeling van de diensten en van de prestaties worden hier kortbondig beschreven, er wordt kennis gegeven van de vele moeilijkheden met dewelke men heeft moeten kampen gedurende de evolutie van het organisme en men wordt op de hoogte gesteld van de pogingen die aangewend werden om deze moeilijkheden te boven te komen en van de merkwaardige resultaten die werden bereikt.

Deze brochure is een uitstekend geschiedkundig overzicht van de activiteiten der ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Veel uitgebreider is het werk uitgegeven door de heer *J. Engels* over hetzelfde onderwerp onder de titel «*De evolutie van de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering*». Het geldt hier een wetenschappelijk werk, waarin in detail, heel de evolutie van deze tak van het sociaal recht vanaf 1945 beschreven wordt. De heer Engels is gedurende vele jaren een van de leidende ambtenaren geweest van de rijksdienst voor ziekte- en invaliditeitsverzekering en hij heeft heel de ontwikkeling van dit organisme medebeleefd en in zijn organisatie een gewichtige rol gespeeld. De voorgeschiedenis van de verplichte verzekering en de eerste besluiten van 1944 en 1945 worden bestudeerd, zowel wat betreft hun ontstaan als wat betreft hun inhoud. De evolutie van de functionele en administratieve structuur van het Rijksfonds voor ver-

zekering tegen ziekte en invaliditeit tot het Rijksinstituut met hetzelfde doel wordt hier breedvoerig uiteengezet. Wat betreft de uitkeringen en de prestaties, de controle en de rechtscollages voor de geschillen worden in achtereenvolgende hoofdstukken alle mogelijke gegevens verstrekt die toelaten tot in alle details de vele taken te onderkennen die aan het rijksinstituut zijn opgedragen. Het geheel van deze taken is indrukwekkend en na de lectuur van het boek van de heer Engels staat men vol bewondering voor het groots sociaal werk dat in deze sector verricht werd.

Het boek van de heer Engels heeft grote hoedanigheden. Het is uitstekend geschreven en het bevat een documentatie die het onderwerp volledig uitput.

De herdenking van het kwarteeuw verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering dat thans voorbij is heeft op de gelukkigste wijze aanleiding gegeven tot het verschijnen van twee publicaties die elk in zijn genre volledig voldoening geven.

Over «*De harmonisering van de Sociale zekerheid in de E.E.G.*» schreef de Heer J. Van Langendonck een zeer goed boek.

Het onderwerp staat midden in de actualiteit. Het werd nog onlangs aan de dagorde gesteld van het Congres der Vlaamse Jupristenvereniging te Leuven in 1968, waarvoor substantiële preadviezen werden geschreven door de oud-minister van Nederland G.M.J. Veldkamp en door de heer G. De Broeck.

De auteur van het hier besproken werk heeft de uitvoerige literatuur bewerkt die over dit onderwerp reeds werd geschreven. Hij bespreekt de meningen van deze vele auteurs en toetst ze aan de realiteit en aan de mogelijkheden van een werkelijk Europese integratie.

Deze studie heeft de heer Van Langendonck tot het besluit gebracht dat er in de E.E.G. geen duidelijk concept bestaat van de sociale harmonisatie en dat deze geen klaar afgelijnd doel nastreeft. De middelen die aangewend worden zijn ondoeltreffend en zij die het goed menen met een werkelijke harmonisering staan geplaatst voor reusachtige moeilijkheden. De auteur is nochtans van mening dat de harmonisering van de sociale zekerheid in de E.E.G. geen onmogelijkheid is, wanneer slechts de politieke wil daartoe aanwezig zou zijn. Dit is echter niet het geval. Het Europees Parlement is slechts een adviserend lichaam en de Commissie heeft geen bevoegdheid om een eigen sociale politiek te voeren. De nationale regeringen en de belangengroeperingen voelen weinig of niets voor een sociale harmonisering.

Toch komen wel met de jaren de stelsels van de sociale zekerheid dichter bij elkaar te liggen, tengevolge van regelmatige contacten op Europees niveau tussen verantwoordelijken en experts van de verschillende landen, doch in feite wordt de sociale politiek gevoerd vanuit nationaal en soms zelfs vanuit regionaal-particularistisch oogpunt.

De bestaande structuren van sociale zekerheid houden, in alle landen, ongerijmdheden, onduidelijkheden en soms onrechtvaardigheden in. Zij zijn aan voortdurende hervormingen onderhevig. Deze hervormingen nu zouden gemeenschappelijk dienen voorbereid te worden met het oog op de toekomstige evolutie. De auteur concludeert dat de sociale harmonisatie er moet in bestaan de evolutie van alle stelsels, elk voor zich, te richten naar een gemeenschappelijk ideaalbeeld van de sociale zekerheid, dat tegelijkertijd criterium is voor de waarde van de vigerende stelsels en richtlijn voor hun geleidelijke hervorming. Het eerste doel is dus het formuleren van dit toekomstig ideaalbeeld van sociale zekerheid en dan na te gaan met welke middelen dit beeld zal kunnen bereikt worden.

Schrijver wijst op de belangrijke rol die hierbij kan ge-

speeld worden door de E.E.G.-Commissie, die zou kunnen dienen als een planbureau voor de formulering der doelstellingen en de selectie van alternatieve middelen.

Het werk van de heer Van Langendonck is gestaafd met een uitgebreide reeks bewijspplaatsen en zijn conclusies wijzen in een richting die volkomen verantwoord schijnt voor de praktische verwezenlijking van de bestudeerde harmonisatie, die toch eens een werkelijkheid zal moeten worden.

De Uitgeverij voor Gemeenteadministratie te Heule U.G.A., heeft er een specialiteit van gemaakt, binnen de grote sectoren van het sociaal recht, de wetgeving betreffende een bepaald onderwerp te verzamelen, te classeren volgens vaste rubrieken en uit te geven in een losbladige band.

Dit is thans weder gebeurd met de wetgeving op de «*Gezondheidsinstellingen*», die verzameld werden in twee delen met de technische volmaaktheid die wij gewoon zijn van deze uitgeverij. De verzameling werd samengesteld onder de wetenschappelijke leiding van Prof. Dr. André Prims.

Het eerste deel bevat de algemene wetgeving, toepasselijk op alle of de meeste gezondheidsinstellingen, het tweede deel bevat de bijzondere wetgeving toepasselijk op speciale gezondheidsinstellingen.

Naast de uitgave van de teksten bevat het werk ook commentaar. Het geheel is ultra volledig en alle wetten, besluiten, reglementen en onderrichtingen komen in het boek voor, zodat men er al in vindt wat op het breedst mogelijk terrein nuttig is voor het gemakkelijk beheersen van de administratieve activiteiten der gezondheidsinstellingen.

Op dezelfde wijze werden door de heren Michel Hinneken en Etienne Ronsmans de geldende wetten, besluiten en internationale conventies verzameld in verband met de verschillende takken van de geneeskunst. Het werk is uitgegeven onder de algemene titel «*Geneeskunst*». Deze verzameling is zeer uitgebreid en bespreekt alle hoogenaamde facetten van deze wetenschap. Het begint met het universitair onderwijs, onderzoekt de gelijkwaardigheid van de Belgische en buitenlandse diploma's, de bescherming van de titel en het Europees vestigingsverdrag. Verder komt het hoger technisch onderwijs aan de beurt wat betreft de verpleegsters, kinderverzorgsters en kinesiterapeuten. De volgende hoofdstukken hebben betrekking op de uitoefening van de geneeskunst en het toezicht erop, de medisch-farmaceutische cumulatatie, de specialisatie, de tandheelkunde, het bedrijf van vroedvrouw, enz. Aan de geneesmiddelen werd een bijzonder hoofdstuk voorbehouden met de zeer talrijke teksten die betrekking hebben op de farmacopee, de fabricage der geneesmiddelen, de farmaceutische inspectie, de verdoovende middelen en de giftstoffen. Onder een afzonderlijk hoofdstuk werden gegroepeerd de wettelijke bepalingen betreffende de Academiën voor geneeskunde, de hogere gezondheidsraad en de Orden van geneesheren, apothekers en dierenartsen.

De verzameling is zo volledig dat zij ook de wetgeving publiceert betreffende de vijfjaarlijkse prijzen der geneeskundige wetenschappen en verder allerlei technische en economische bepalingen, zodat hier een supervolledige codex werd samengesteld van heel de wetgeving betreffende de geneeskunde die nog geldt vanaf 1818 tot 1970. Dit geheel is indrukwekkend maar de teksten zijn zo degelijk en zo logisch ingedeeld en geïnclassificeerd dat ieder dadelijk vindt wat hem aanbelangt.

Fiscaal recht

Wat het *fiskaal recht* betreft lag het voor de hand dat wij zouden overrompeld worden met een hele reeks trac-

taten en verhandelingen over de *toepassing van de B. T. W.* Het is ongetwijfeld in deze tijd het belangrijkste punt van onze fiskale wetgeving en de nieuwigheid van het stelsel en de noodzakelijkheid voor zoveel belanghebbenden er zich mee vertrouwd te maken, brachten natuurlijk mee dat veel geschriften aan de toepassing van de wet op de B. T. W. zouden gewijd worden.

De stortvloed heeft zulke omvang aangenomen dat het onbegonnen werk is deze talrijke werken te bespreken of te ontleden, en dat wij ons noodzakelijkerwijze moeten beperken het bijzonderste te vermelden van wat tot nog toe verscheen.

Er zijn zuiver theoretische werken bij die de grondslagen van de nieuwe fiskale regeling grondig juridisch onderzoeken; er zijn er meer die geschreven werden enkel met het oog op de praktijk ten einde toe te laten de materiële toepassing van het stelsel der B. T. W. te verwezenlijken.

Ziehier dan een reeks boeken en geschriften die aan dit onderwerp gewijd werden doch waarvan de opsomming verre van volledig is. Wij vermelden: *W. Vanhorenbeeck en M. Devers: « Geen Problemen met de B. T. W. Praktische handleiding voor het Bedrijfsleven »*; *Marcel Van der Elst en Jean Aubry: « De B. T. W. Kommentaar van het Wetboek en van de Uitvoeringsbesluiten »*; *Hubert Fifi: « Vade Mecum B. T. W. De Belasting over de toegevoegde waarde in de Bouwsector »*; *Jacques Rousseau: « Belasting over de toegevoegde waarde »,* verschenen in de Keurbibliotheek uitgegeven door de Uitgeverij Die Keure, onder leiding van de Professoren A. Vranckx en R. Senelle, waarin volledig alle wettelijke teksten en besluiten met formuleren en commentaar zijn toegevoegd; *« De Invloed van de B. T. W. op de administratieve organisatie van de bedrijven »*; een boek gepubliceerd door de Uitgeverij C. & D. Samsom: *« De Belasting geeft uw geld terug »,* waarin het probleem van de detaxatie van de voorraden behandeld wordt.

Ook het werkje van de heer gemeenteontvanger J. Bouckaert, *« De belasting over de toegevoegde waarde en de plaatselijke openbare instellingen »,* van de pers gekomen bij de Uitgeverij voor Gemeentelijke Administratie te Heule, dient aangestipt. De problemen die zich voor deze openbare instellingen kunnen voordoen in verband met de B. T. W., worden bondig doch accuraat ontleed. De auteur heeft hoofdzakelijk eenvoud en duidelijkheid betracht en de gegevens die in zijn brochure verstrekt worden, toegelicht met duidelijke voorbeelden.

En dan verder verschenen er een reeks uitgaven waarin alle mogelijke hulpmiddelen worden aan de hand gedaan om de toepassing van de B. T. W. te kunnen verzekeren, zoals *Kluwers' B. T. W. tabellen*; het *« B. T. W. Barema boek »* uitgegeven door C. & D. Samsom; *« Forfaitaire regelingen 1971 inzake B. T. W. »* uitgegeven door het Ministerie van Financiën te Brussel; het werk van G. Peeters: *« De B. T. W. bij Invoer - Uitvoer en Doorvoer »*; *« De B. T. W. in Land- en Tuinbouw »* uitgegeven door de Belgische Boerenbond, en nog een hele reeks speciale uiteenzettingen vooral in verband met de praktische toepassing van de nieuwe belasting in de verschillende ondernemingen.

Dit eerste jaar waarin de B. T. W. toegepast werd laat nog niet toe een volledig wetenschappelijk verantwoord handboek over de B. T. W. te publiceren. De ondervinding zal noodzakelijkerwijze nog heel wat gegevens moeten bijbrengen vooraleer dit nieuw fiscaal stelsel volkomen zal ingereken zijn. In elk geval zijn de bouwstenen die thans hiertoe worden bijgebracht, van nu af reeds overvloedig en bereiden zij uitstekend de wetenschappelijke werken voor, die binnen afzienbare tijd over dit onderwerp zullen kunnen uitgegeven worden.

Vergeten wij niet er bijzonder de nadruk op te leggen dat de *« Fiscale documentatie Vandewinckele »* voortgaat met haar reeds zo uitgebreide uitgave regelmatig aan te vullen en haar op de hoogte te brengen van de meest recente gegevens op fiscaal gebied.

Recht van de intellectuele eigendom

In de sector van het recht van de intellectuele eigendom is het zeer beknopt maar werkelijk voortreffelijk boekje verschenen van *Prof. L. P. Suetens « Beginnselen van nijverheidsrecht. Kort begrip van het recht betreffende de industriële en intellectuele eigendom »*. Het is bedoeld als leidraad ten behoeve van de studenten die in de faculteit der toegepaste wetenschappen van de universiteit te Leuven de colleges dienen te volgen betreffende *« Beginnselen van nijverheidsrecht »*. Dit boekje, dat slechts 95 bladzijden telt, toont zo treffend aan dat het, vanuit pedagogisch standpunt, niet vereist is over bepaalde onderwerpen lijvige boeken te schrijven, doch dat een zeer beknopte synthese, waarin al het essentiële wordt medegedeeld, een waarde kan hebben die deze van veel uitvoeriger werken overtreft. Het is slechts wanneer men op grondige wijze zijn stof bezit en ze van uit alle oogpunten terdege heeft verwerkt dat men er kan toe komen een eenvoudig en klaar overzicht voor te leggen, dat met weinig middelen aanzienlijke resultaten geeft. Dit is voorzeker het geval met het werk van professor Suetens.

Daar het dienstig moet zijn voor studenten uit de toegepaste wetenschappen, die in grote mate vreemd staan tegenover de sector van het recht, heeft de auteur in een inleiding een aantal gegevens verstrekt over het recht in het algemeen, zijn verhouding tot de moraal, zijn bronnen en indeling, alsmede de grote lijnen die de belgische staatsinrichting beheersen.

Na mededeling van een selectieve literatuurlijst voor het nijverheidsrecht bespreekt schrijver dan, in korte kapitels, de rechten voor de voortbrengselen van de geest. Achtereenvolgens worden behandeld het octrooi-recht, de fabrieksgeheimen, het auteursrecht, de nijverheidstekeningen en modellen, het merkenrecht, de benaming van oorsprong en de oneerlijke mededinging.

In elk van deze hoofdstukken vinden we een beknopte geschiedkundige schets, een aanduiding van de bronnen waarop het recht spruit, een synthetische, doch zeer duidelijke uiteenzetting van de bijzonderste normen die deze rechtstak beheersen en uiteindelijk enkele schaarse, doch voortreffelijk gekozen voorbeelden uit de jurisprudentie die de tekst toelichten.

Al is dit werkje bedoeld als een elementaire inleiding tot de behandelde stof, toch heeft het een rijke inhoud en zal het ook nuttig kunnen geconsulteerd worden door vele juristen die zich niet gespecialiseerd hebben op het gebied van de intellectuele rechten.

Aan de Universiteit te Leuven verdedigde de heer *Frank Gotzen* een verhandeling over *« Artistieke Eigendom en Mededingingsregels van de Europese Economische Gemeenschap »*, een zeer origineel onderwerp waaraan zeer veel studie en arbeid besteed werd en dat van belang is zowel voor het recht van de intellectuele eigendom als voor het europees recht.

Het is er de auteur om te doen aan te tonen dat, hoezeer ook de Europese integratie dient nagestreefd te worden en de mededingingsregels die in de verdragen voorzien zijn, dienen geëerbiedigd en toegepast te worden. Het auteursrecht een kostbare waarde is waarop elk land zijn

eigen stempel heeft gedrukt en dat buiten de smeltkroes van de Europese integratie dient gehouden te worden.

In het auteursrecht liggen heel wat kartelproblemen verdoken en conflicten tussen het eigen recht van de auteur en de kartelvoorschriften van de E.E.G. liggen voor de hand. Daarbij komt nog dat op breed gebied de auteursverenigingen, voor rekening van de auteur, het beheer over diens rechten waarnemen. De betwistingen die desdaangaande kunnen ontstaan hebben tot nog toe al te weinig de aandacht van de doctrine gaande gemaakt.

De vele moeilijkheden die zich op dit terrein voordoen tracht de auteur tot oplossing te brengen. Met dit doel onderzoekt hij het conflict tussen het Europees kartelrecht en de naburige rechtstak van de industriële eigendom. Tussen zuivere artistieke eigendom en industriële eigendom ligt echter een zo brede kloof dat het niet te verantwoorden is — al weze het ook maar bij wijze van analogie — in het uitleggen van wetteksten van het éne stelsel naar het andere over te stappen.

De auteur komt dan ook tot het besluit dat er redelijkerwijze geen sprake van kan zijn art. 36 van het E.E.G.-Verdrag mede toepasselijk te verklaren op waarachtig artistieke eigendom, onder voorwendsel dat industriële eigendom in bedoelde bepaling vermeld wordt en dat dus art. 36 in geen geval de artistieke eigendom kan bevatten.

Wat de mededingingsregel van het E.E.G.-Verdrag inzake uitoefening van het industrieel eigendomsrecht heden geworden is kan dus niet dienstig zijn voor het bepalen van wat daaromtrent in verband met artistieke eigendom moet worden beslist.

Een reeks steekproeven die door de schrijver gedaan worden in het nationale recht van verschillende landen, doet blijken dat een internationaal verspreide mening weigert het auteursrecht en het ruilverkeer in auteurswerken zonder meer te onderwerpen aan het voor de gewone handel uitgedachte economische recht.

De jurisprudentie heeft steeds de conflicten in het voordeel van de auteurs opgelost. Bij de toepassing van de art. 85-86 van het E.E.G.-Verdrag dient dus zeer voorzichtig tewerk gegaan en de auteur besluit dat elke twijfel bij de interpretatie, in het voordeel van het auteursrecht en zijn vrije exploitatie dient te spelen.

In zijn werk heeft de heer Gotzen, op grond van pertinente gegevens, een stelling verdedigd die redelijkerwijze voorzeker algemeen zal aanvaard worden.

Europees recht

Wie de internationale politiek volgt in de dagelijkse pers, begint soms wel te duizelen wanneer hij leest over de menigvuldigheid van internationale bijeenkomsten, verdragen, economische en politieke regelingen, en wanneer hij kennis neemt van de onstuitbare vloed geschriften over « Het Europa van morgen ». Zelfs bij vele intellectuelen vindt men niet meer de vaste lijn in de historische ontwikkeling van hetgeen op Europees vlak sedert de tweede wereldoorlog is geschied.

Het was dan ook uiterst welkom dat Prof. Dr. Paul Van de Meersche, hoogleraar aan de Universiteit te Leuven, een boek uitgaf getiteld: « *De Europese Integratie. 1945 - 1970* ». Het is een werk dat uitstekend geschreven is en dat uiterst goed gedocumenteerd is, doch dat vooral de vaste lijnen trekt in de evolutie van de verhoudingen tussen de Staten die zich in de besproken periode hebben voorgedaan. In achtereenvolgende hoofdstukken wordt behandeld: de verdeling van het Europese Machtsvacuum tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie, het institutionaliseren van de scheiding tussen Oost en West, de koude oorlog in Europa met de geleidelijke groei van het West-Europese integratieproces tussen 1946 en 1949. Daaraan werd vaste vorm gegeven door het Schu-

man-plan in 1950, met het tot stand komen van de Europese Kolen- en Staalgemeenschap.

Daarop volgt dan de Europese relance met de oprichting van de Europese economische gemeenschap en Euratom.

De auteur bespreekt daarna de confrontatie van de nieuw opgerichte Europese gemeenschappen met Groot-Britannië en met de 5e Franse Republiek, het beleid van Generaal de Gaulle met zijn veto tegen het eerste Britse toetredingsverzoek, met dan de achtereenvolgende successen en crisissen van de Europese Gemeenschap en de jongste problemen die gesteld zijn bij een Europees perspectief op politiek, economisch, sociaal, technologisch, wetenschappelijk en algemeen menselijk vlak.

De lectuur van dit boek leidt de lezer bij de hand doorheen de doolhof van achtereenvolgende gebeurtenissen, moeilijkheden en verwijzingen die verband houden met de Europese integratie. Het verhaal van deze essentiële elementen uit onze jongste Europese geschiedenis is zeer boeiend en het geeft ons een stevig houvast om met kennis van zaken de hedendaagse Europese integratie mee te beleven.

Het boek eindigt op een optimistische noot en de auteur wijst er op dat alleen een federaal Europa nog kan verhinderen dat de andere supermogendheden ons verder koloniseren en alleen als leden van een Verenigd Europa kunnen de voormalige Europese kolonisatoren in de derde wereld nog iets goedmaken.

Het essentiële is echter het opbouwen van een levende structuur, conform aan de kern zelf van onze Europese beschaving. Niet de Amerikaanse levenswijze of de Sovjet-Russische bureaucratie zal uit de Europese integratie groeien, doch wel « een levend en dynamisch model van coëxisterende waarden, naties en gewesten, gemeenten en steden, talen en volkeren, godsdiensten en ideologieën, sociale partners en onverbeterlijke individualisten, kortom van een eenheid in verscheidenheid. »

De vele internationale organen voor technische, commerciële en financiële aangelegenheden zijn met de jaren hoe langer hoe talrijker geworden. Dit groot aantal en de verscheidenheid van hun bedrijvigheid maakt het zeer moeilijk om onmiddellijk te kunnen beschikken over alle vereiste inlichtingen die het mogelijk maken met deze organisaties in betrekking te komen. Het is dan ook ten zeerste toe te juichen dat het *Verbond der Belgische Nijverheid*, met het oog op de ontwikkelingssamenwerking, de uitgave heeft verzorgd van een « *Korte gids van de internationale organisaties* ».

Deze brochure van 112 blz., geeft voor niet minder dan 33 internationale organismen alle inlichtingen betreffende hun identiteit, hun doelstelling, hun werkmiddelen, de publicaties die door hen worden uitgegeven, alsmede de adressen waar deze organismen gevestigd zijn. Het hoeft niet gezegd dat dit voor de sfeer van techniek, handel en finantie, een uiterst nuttige wegwijzer is die niet alleen zal toelaten gemakkelijk en zonder opzoekingen praktische contacten aan te knopen met deze internationale organisaties, doch die eveneens zal bijdragen tot de betere kennis van de juiste doelstellingen die deze verschillende organismen nastreven.

In onze moderne maatschappij hebben de juridische teksten die de rechten en de vrijheden van de mens waarborgen, steeds meer belang gekregen. In meerdere verdragen werden de normen voorzien om de eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid te verzekeren.

Daar van de meeste van deze teksten geen authentieke Nederlandse versie bestaat, heeft het *Instituut voor Constitutionele Rechten aan de Universiteit te Leuven*, het initiatief genomen de Nederlandse vertalingen van deze

verdragen in één enkel boekdeel te bundelen « *Verdragteksten over Rechten en Vrijheden* », met tegenover de Nederlandse tekst de authentieke Franse. Zo vinden wij hier de universele verklaring van de Rechten van de Mens, het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, het Europees sociaal handvest, het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke rechten, en het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten.

Waar tevoren deze teksten dienden opgezocht in allerlei onderscheiden uitgaven, vinden wij ze thans hier bijeen gebundeld, wat de studie ervan ten zeerste zal bevorderen.

Rechtsgeschiedenis

Aangaande de rechtsgeschiedenis werd dit jaar weinig geschreven en wij kunnen enkel het boek vermelden van Mr. Ph. Van Hille, « *Het Hof van Beroep te Brussel en de Rechtbanken van Oost- en West-Vlaanderen onder het Frans Bewind, 1800 - 1814.* »

Dit boek is de vrucht van zeer uitgebreide opzoekingen om op volledige wijze heel deze geschiedenis op te sporen tussen de jaren 1800 en 1814.

In een inleiding schetst de auteur in het kort de gerechtelijke instellingen zoals die, onmiddellijk na de verovering van onze gewesten, door de franse overheid werden opgericht. Een eerste systeem was dat der Gemeentelijke Rechtbanken, die bestonden uit verkozen rechters die niet allen juristen waren. In elk van deze rechtbanken vormde zich een franse en een inheemse partij, wat aanleiding gaf tot menigvuldige klachten en moeilijkheden.

Daarop volgde dan de oprichting van een rechtbank per departement.

Een Tribunal Criminel oordeelde met jury over de misdaden en zetelde als rechter in hoger beroep voor strafzaken; daarnaast was er de rechtbank met burgerlijke en correctionele bevoegdheid en verder Vrederegerechten en Politierechtbanken.

Er waren geen hoven van beroep en de partij die beroep wilde aantekenen kon de zaak voor gelijk welke andere franse rechtbank brengen. De rechters waren gekozen voor vijf jaar, terwijl de officieren van het O.M. onafzetbaar waren.

Dit systeem werd gewijzigd door de wet van 27 Ventôse jaar VIII, die de basis gelegd heeft van het hiërarchisch stelsel dat wij heden nog kennen.

De rechters werden benoemd en niet meer verkozen en het O.M. werd afzetbaar. Er werden ook hoven van beroep opgericht en het Hof te Brussel kreeg bevoegdheid om in beroep te oordelen over de vonnissen der rechtbanken van de beide Vlaanderen.

Deze organisatie ging gepaard met een hele reeks achtereenvolgende wijzigingen en aanpassingen die wij in de inleiding beschreven vinden.

Een overvloed interessante details houden onze aandacht geboeid, tot zelfs het bedrag der wedde van de toenmalige magistraten werd opgespoord en medegedeeld.

Het spreekt vanzelf dat de oprichting van die vele rechtsmachten in de periode van heftige politieke passie die toen beleefd werd, aanleiding gaf tot ontelbare intrigues en tot maatregelen waarvan sommige zuiver willekeurig waren. Desaan gaande worden talrijke mededelingen gedaan die aan schrijver vele en lastige opzoekingen hebben gekost.

Na de algemene inleiding bestaat het boek uit drie delen. Het eerste is gewijd aan het Hof van Beroep te Brussel dat, zoals hogergezegd, bevoegdheid had over de beide Vlaanderen; de twee volgende delen handelen over de Provincies Oost- en West-Vlaanderen met een studie over elk van de Rechtbanken die er waren ingesteld. Heel de samenstelling van het Hof van Beroep te Brussel wordt

ontleed en wij krijgen kennis van het belangrijk verslag van Baron Beyts, Procureur-Generaal bij het Hof, die een aanzienlijke rol heeft gespeeld in de rechtsbedeling tijdens de franse periode en die een algemeen overzicht geeft van de toestand in de verschillende rechtsmachten waarover hij gezag uitoefent, met zijn advies over de waarde en de betekenis van allen die in de magistratuur een rol vervulden, ophemeling van de ene, afbraak van de andere, maar toch telkens een ernstig gefundeerde beoordeling waardoor ons een massa gegevens worden bijgebracht die over het algemeen volstrekt onbekend waren.

Even interessant is de mercuriale die bij de opening van het Hof van Beroep te Brussel in 1810 werd uitgesproken door de Substituut Keizerlijke Procureur L. Mercx, mercuriale die een meer politieke inslag heeft.

Pikant is de poging die gedaan werd door Baron Beyts, die aangesteld was geworden tot Procureur-Generaal in Den Haag, om benoemd te kunnen worden tot eerste voorzitter van het Hof van Beroep te Brussel, poging, waarin hij slaagt, na ontroerende smeekbeden die hij richtte tot de Keizer.

Ook voor de andere plaatsen in het Hof werd geweldig geïntrigeerd. Heel de correspondentie betreffende de aanstelling en de benoeming van meerdere magistraten wordt ons medegedeeld. Het is een uiterst passionnante lectuur.

Bij de studie van elk der Rechtbanken die zowel in Oost- als in West-Vlaanderen bestonden, wordt ons het relaas gegeven van de wijze waarop ze werden samengesteld; wij worden ingelicht over de verdiensten die de kandidaten zich toeschreven om voor een aanstelling in aanmerking te komen; over de adviezen die over elk van hen werden uitgebracht en over de wisselvalligheid van het lot van elk hunner.

Achtereenvolgens worden aldus behandeld de Rechtbanken van Dendermonde, Eeklo, Gent en Oudenaarde. Het blijkt hierbij dat de geschiedenis van al deze rechtbanken ver van rustig was. Er deden zich veel verplaatsingen voor, de éne op verzoek van de magistraten, de andere wegens bepaalde, meestal politieke redenen.

Aan het bezit van een bepaald fortuin werd heel wat belang gehecht en de adviezen maakten hiervan regelmatig gewag. Waar men goede kandidaten zoekt zijn er meerdere die weigeren « wegens de geringe wedde ».

Vermelden wij terloops een passage uit een advies van de Procureur-Generaal voor de aanstelling van een rechter in de Rechtbank van Oudenaarde « *Gratieux n'a aucune idée de la jurisprudence, ne connaît pas un mot de flamand, langue de tous les habitants, de tous les contrats; on devrait tout traduire...* »

Het blijkt wel dat men ook moeilijkheden heeft gehad om behoorlijke kandidaten voor al deze Rechtbanken te vinden. Velen weigerden de aangeboden plaats, anderen namen ontslag. Zulks is wel begrijpelijk daar de jaarwedde van de voorzitter der Rechtbank van Oudenaarde... 1.500 fr. bedroeg.

Voor de provincie West-Vlaanderen wordt dezelfde methode gebruikt. Hier worden de Rechtbanken van Brugge, Ieper, Kortrijk en Veurne besproken. Naast de adviezen betreffende al de kandidaten die uitgebracht werden door de korpsoversten, vinden we er ook adviezen op politiek gebied die uitgebracht werden door de Prefecten.

Typisch is het advies van een prefect aan wie gevraagd wordt of een kandidaat gehecht was aan de Regering: « *...ce jugement est difficile à porter... les peuples que j'administre, comme tous les peuples en général qui changent de maître, seront très lents encore à nous accorder dans le sens absolu leur amour et leur confiance. Le temps et une longue paix peuvent seuls faire naître, croître et fortifier ces heureuses dispositions.* »

Dergelijke typische opmerkingen en beoordelingen vindt men bijna op elke bladzijde.

Het werk van dhr. van Hille heeft de grote verdienste al deze zo interessante en niet-gekende verslagen in extenso weer te geven zodat men bij de lectuur van dit boek volledig herplaatst is in de periode die wordt behandeld en wij de gang van het gerecht in deze jaren volkomen medeleven.

Uitvoerig worden wij ingelicht over de Procureur-Generaal en daarna Eerste Voorzitter Beyts, die na de franse periode wordt opgeofferd en verdwijnt, om bij de omwenteling van 1830 terug op te dagen en een belangrijke rol te vervullen tijdens het Nationaal Congres.

Dhr. van Hille heeft ons met zijn boek ingeleid in een periode die aan de juristen van vandaag meestal onbekend is en die nochtans in de geschiedenis van ons rechtswezen een belangrijke betekenis heeft, omdat er de basis gelegd werd van onze rechtsorganisatie in de toekomst. Hij heeft ons getoond welke heftige strijd er in sommige rechtbanken gevoerd werd om tot een benoeming in de magistratuur te komen, welke beoordelingen er werden uitgebracht en welke aanbevelingen er werden ingezonden.

Vooraf interessant is de mening van de korpsoversten over de in functie zijnde rechters, waarbij wij soms de meest verrassende beoordelingen aantreffen in ongunstige zowel als in gunstige zin.

Naast het historisch belang van het werk van dhr. van Hille heeft hij ons een boek bezorgd dat van het begin tot het einde boeiend en spannend is en waarvan de lectuur aan de juristen van vandaag, een zeer groot genoegen bezorgt.

* * *

Nog meerdere publicaties zouden dienen vermeld te worden, doch zoals in den beginnen gezegd, is volledigheid van dit overzicht onmogelijk.

Laten wij besluiten met enkel nog te verwijzen naar de

Kleine Encyclopedie die uitgegeven werd door Jhr. Mr. J.J. Boreel met medewerking van Mr. Adelaide J. Van Reeth: «Ken uw Recht». In dit verklarend rechtswordenboek worden alle gegevens verstrekt aangaande alle rechtstermen teneinde een vlugge oriëntatie op het gebied van het recht mogelijk te maken.

Het merkwaardige van deze uitgave is dat ze bestemd is zowel voor het Zuiden als voor het Noorden van het Nederlands taalgebied en dat telkens, voor de beide sferen, volledige wetenschappelijke inlichtingen gegeven worden, zodanig dat dit boek bijzonder veel kan bijdragen voor de rechtsvergelijking van het recht in de beide Benelux-landen.

Laten wij uiteindelijk, en volledigheidshalve, nog de aandacht vestigen op de uitgave «30 Jaar Vlaamse Rechtspraak», samengesteld en ingeleid door ondergetekende, die de inhoudstafel bevat van de dertig eerste jaargangen van het Rechtskundig Weekblad en die aldus voor het Vlaamse landsgedeelte onontbeerlijk is, om zowel de juridische studiën als de jurisprudentie die in het Rechtskundig Weekblad verschenen, dadelijk terug te vinden.

* * *

Er mag na dit overzicht voorzeker besloten worden dat de Vlaamse rechtsliteratuur van vorig gerechtelijk jaar, zowel kwantitatief als kwalitatief bijzonder rijk is geweest.

Ook het tijdschriftenwezen kende een ongemene bloei in tussen de zeer vele studiën die in onze Vlaamse juridische tijdschriften gepubliceerd werden zouden er zeer vele moeten aangehaald worden om een volledig overzicht te bekomen van het intense werk dat op het gebied van de Vlaamse rechtsliteratuur geleverd wordt. Het overschouwen van deze weelde geeft ons ten overvloede reden tot tevredenheid.

Ridder René VICTOR

Bibliographie.

Kluwers Verzekeringshandboek. - Onder redactie van Dr. H. Meyhi, in adviserend overleg met Mr. E. Boonen, dr. C. Caenepeel, A. Seghers, J. Stasseyns, J. Van Goethem en H. Vercauteren. - Antwerpen, N.V. Belgische Uitgeversmaatschappij AE. E. Kluwer, 1971, losbladig.

Robert Senelle, Politieke, economische en sociale structuur van België. - Brussel, Ministerie van Buitenlandse Zaken, Teksten en Documenten, 1970, 258 blz.

Robert Senelle, De grondwetsherziening, 1967-1970 (augustus-december 1970). - Brussel, Ministerie van Buitenlandse Zaken, Teksten en Documenten, 1971, 67 blz.

De Belgische grondwet per 1 september 1970. Aangevuld met de in Kamer of Senaat goedgekeurde wijzigingen. - Leuven, Acco, 1970, 60 blz.

Christian Lambotte, De Raad van State. - Heule, Uitgeverij voor gemeenteadministratie U.G.A., 1970, 190 blz.

André Van Beylen, De programmatie der openbare uitgaven: een eis van de moderne staat. - Brussel, Instituut Administratie-Universiteit (Endrachtstr. 53), 1969, 35 blz.

Mr. A. Depondt, Het radio- en televisiebestel in België. - Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willing, Preadvies voor de Vereniging voor vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, 1970, 72 blz.

Lucien Huyse, Passiviteit, pacificatie en verzuiling in de Belgische politiek. Een sociologische studie. - Antwerpen, Standaard Wetenschappelijke Uitgeverij, 1970, 267 blz.

Frederic Dumon, Vergelijkend staatsrecht (met de medewerking van F. Schandevyl - Lamberty). - Brussel, Universitaire Publicaties, 1969-70, 2 dl. 269-VI + 72 blz.

Frans Van Cauwelaert, Uit het archief van Frans Van Cauwelaert. 1: Gedenkschriften over Vlaamse Beweging en Belgische politiek 1895-1918. Inleiding en aantekeningen door Reginald De Schrijver. - Antwerpen, De Nederlandse Boekhandel, 1971, 362 blz.

Bijdrage tot het Camille Huysmansonderzoek. - Antwerpen, Stichting Camille Huysmans, 1971, 406 blz.

Ludo Van Wauwe, Federalisme, utopie of mogelijkheid? Het probleem Brussel. - Antwerpen, De Nederlandse Boekhandel, Te herziene druk, 1970, 224 blz.

Maurits Van Haegendoren, Nationalisme en federalisme. Politieke bedenkingen. - Antwerpen, De Nederlandse Boekhandel, 1971, 28 blz.

Edgar Van Cauwelaert, Taalvrijheid. Een kritische motivering van de taalwetgeving. - Antwerpen, De Nederlandse Boekhandel, 1971, 231 blz.

R. Vandekerckhove, De geleidelijke officiële aanvaarding van de Nederlandse taal in België. - Heule, Uitgeverij voor gemeenteadministratie, 1969, 18 blz.

Administratief Statuut van het rijkspersoneel. - Brussel, Christelijke Centrale van openbare diensten, 1970, 108 blz.

A. Dewael, De gemeenteraad. - (Administratief Lexicon) Brugge, Die Keure, 1971, 36 blz.

Jan Cromheecke, De burgemeester: rechten en plichten. - St. Martens-Latem, Uitgeverij Ibis, 1971, 248 blz.

U. Vandierendonck, De gemeente en wij. - Namen, A. Wesmael-Charlier, 1970, 87 blz.

Fernand Debaedts, Gemeenteraadsverkiezingen. - (Administratief Lexicon) Brugge, Die Keure, 1970, 175 blz.

Alfred Delcroix, Gemeentekieswet en andere vigerende wettelijke bepalingen voor de gemeenteraadsverkiezingen. Uitvoeringsbesluiten. Voortgezet door G. Vandenbulcke en E. Van Houte. - Brussel, E. Guyot, 1970, 133 blz.

Wilfried Dewachter, G. Van de Put, H. Van Hassel, R. Maes, M. Claeys - Van Haegendoren, De politieke zeggingskracht van de gemeenteraadsverkiezingen. - Antwerpen, Standaard Wetenschappelijke Uitgeverij, 1970, 212 blz.

Alfons Geeraert, Jeugd en gemeentebelid. - Antwerpen, De Nederlandsche Boekhandel, 1970, 260 blz. (Sociaal-Pedagogische Reeks, nr 6).

F. Wastiels en Ph. Vanden Borre, De nieuwe wetgeving op de ruimtelijke ordening. - Leuven, Instituut voor administratief recht, 1971, 67 blz.

F. Wastiels, Aankondiging (Aanplakking en Reclame maken). - (Administratief Lexicon) Brugge, Die Keure, 1971, 31 blz.

Gustave Viseur, De overeenkomsten voor werken en leveringen (plaatselijke en gewestelijke machten). - (Administratief Lexicon) Brugge, Die Keure, 1971, 51 blz.

Jozef Zwaenepoel en Annie Huylebrouck, De huisvesting. Wetgeving en instellingen. I. Commentaar; II. Officiële coördinatie van wetteksten. - Heule, Uitgeverij voor gemeenteadministratie U.G.A., 1970, 4 dl.

Godelieve Craenen, Rechten en plichten van de onderwijzer. Het disciplinair Statuut van de onderwijzers, onderwijzeressen en kleuteronderwijzeressen in België en Zweden. - Gent, E. Story-Scientia, 1970, 470 blz.

Michel Dumont, Raymond Baeyens en André De Pover, Verzameling der arresten en adviezen van de Raad van State. Permanente Tabellen. - Heule, Uitgeverij voor gemeentelijke administratie, 5 dl. doorlopend en losbladig.

H. Van Eyck en R. Vander Cruysse, De sociale wetgeving. - Leuven, J.B. Wolters, 1970, 68 blz.

Vrouwenarbeid. Studiedag ingericht door de Vrije Universiteit te Brussel met de medewerking van G. Baeteman, E. Douws, F. Govaerts. - Brussel, Vrije Universiteit. Studies es Voordrachten, 1970, 259 blz.

Robert De Roeck, Nieuwe toelichtingen bij de wet op de arbeidsovereenkomst. Wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomst gewijzigd door de wetten van 22 juli 1952 (...) en 21 november 1969. - Brussel, Nationale Confederatie van het bouwbedrijf, 1970, 266 blz.

Wet tot wijziging van de wetgeving op de arbeidsovereenkomsten. Commentaar op de wet van 21 november 1969 en officiële coördinatie van de wetteksten. - Brussel, Verbond der Belgische nijverheid, 1970, 85 blz.

De overeenkomsten in het Aanvullend Nationaal Paritair Comité voor bedienden. - Brussel, Verbond der Belgische Nijverheid, 1970, 32 blz.

Stanislas de Borman, (onder leiding van), Personeel, lonen en sociale wetten. Praktische gids voor de toepassing van de sociale wetgeving in de onderneming. - Brussel, C.E.D. Samsom, 1971, losbladig in klemband.

Instituut voor Arbeidsrecht. Universiteit te Leuven, Bulletin I. - Leuven, 1970, 193 blz.

Prof. Dr. W. Leën, Bedenkingen bij het thema: Waarheen met de sociale zekerheid? - Leuven, Instituut voor Sociaal zekerheidsrecht, nr. 9, 1970, 54 blz.

Een kwarteeuw verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering. 1945-70. - Brussel, Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (Tervuerenlaan 211), 1970, 90 blz.

Joseph Engels, De evolutie van de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering. 1945-1970. - Brussel, Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (Tervuerenlaan 211), 1970, 428-19 blz.

J. Van Langendonck, De harmonisering van de sociale zekerheid in de E.E.G. - Leuven, Instituut voor sociaal zekerheidsrecht, 1971, 182 blz.

Michel Hinnekens en Etienne Ronsmans, Coördinatie van de geldende wetten, besluiten en internationale conventies

in verband met de verschillende takken van de geneeskunst. - Heule, Uitgeverij voor gemeentelijke administratie U.G.A. 1971, losbladig.

Wetgeving betreffende de gezondheidsinstellingen. - Heule, Uitgeverij voor gemeentelijke administratie, U.G.A. 1971, losbladig.

W. Vanhorenbeeck en M. Devers, Geen problemen met de B.T.W. Praktische handleiding voor het bedrijfsleven. - Antwerpen, A.E.E. Kluwer, 1970, 248 blz.

Marcel Vander Elst en Jean Aubry, De B.T.W. Commentaar van het wetboek en van de uitvoeringsbesluiten. - Brussel, n.v. Interbankdienst, 1970, 198 blz.

Hubert Fifi, Vade-mecum B.T.W. De belasting over de toegevoegde waarde in de bouwsector. - Brussel, Nationale Confederatie van het bouwbedrijf, 1971, 183 blz.

J. Bouckaert, De belasting over de toegevoegde waarde en de plaatselijke openbare instellingen. - Heule, Uitgeverij voor gemeenteadministratie U.G.A. 1971, 88 blz.

Jacques Rousseaux, Belasting over de toegevoegde waarde. Brugge, Die Keure. Keurbibliotheek onder de wetenschappelijke leiding van A.W. Vranckx en R. Senelle, 1970, losbladig.

De belasting geeft u geld terug. De B.T.W. en de detaksatie van de voorraden op 31-12-1970. - Brussel, C.E.D. Samsom, 1970, 334 blz.

Kluwers B.T.W.-tabellen, inbegrepen egalisatiebelasting. Netto + B.T.W. + E.B. Uitgewerkt door het Computercentrum voor accountants. - Antwerpen, A.E.E. Kluwer, 1970, n. gepag.

B.T.W.-baremaboek. - Brussel C.E.D. Samsom, 1970, 128 blz.

Forfaitaire regelingen 1971 inzake B.T.W. - Brussel, Ministerie van Financiën, 1970 (gestencild).

G. Peeters, De B.T.W. bij invoer, uitvoer en doorvoer. - Antwerpen, Antwerpse Lloyd, 1970, 112 blz.

B.T.W. in land- en tuinbouw. - Leuven, Belgische Boerenbond, 1971, 163 blz.

Fiscale Documentatie Vandewinckele. - Brussel, C.E.D. Samsom (losbladig).

Paul Van de Meerse, De Europese integratie 1945-1970. - Antwerpen, Standaard Wetenschappelijke Uitgeverij, 1971, 334 blz.

Ontwikkelingssamenwerking. Kleine gids van de internationale organisaties. - Brussel, Verbond der Belgische nijverheid, 1970, 112 blz.

Verdragteksten over rechten en vrijheden. - Leuven, Acco, 1971, 103 blz.

L.P. Suetens, Beginselen van nijverheidsrecht. Kort begrip van het recht betreffende industriële en intellectuele eigendom. - Leuven, Acco, 1971, VI-95 blz.

Frank Gotzen, Artistieke eigendom en mededingingsregels van de Europese Economische Gemeenschap. - Leuven, Faculteit der rechtsgeleerdheid, 1971, 145 blz. + bibliografisch register.

Philippe Van Hille, Het Hof van beroep van Brussel en de rechtbanken van Oost- en West-Vlaanderen onder het Frans bewind 1800-1814. - Handzame, Familia et Patria, 1970, VII 212 blz.

J.J. Boreel, met medewerking van *Adelaide J. Van Reeth*. - Ken uw Recht, Amsterdam-Brussel, Elsevier, 1970, 286 blz.

René Victor, Dertig jaar Vlaamse Rechtspraak. Inhoudstafel van het Rechtskundig Weekblad 1931-1967. Samengesteld en ingeleid door ... - Brugge, Die Keure, 1971, 1294 kol.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 9 oktober 1970.

Eerste voorzitter: M. Bayot.

Raadshere-verslaggever: M. Naulaerts.

Advocaat-generaal: M. Dumont.

Advocaten: Mrs. Van Ryn en Bayart.

Arbeidsovereenkomst (Handarbeiders). — Schorsing van de opzeggingstermijn bij schorsing van het contract. — Afwijkende regeling van art. 28bis van de wet op het arbeidscontract.

Behoudens andersluidende bepaling van de wet brengt de schorsing van het arbeidscontract schorsing van de opzeggingstermijn mee.

In art. 28 bis van de wet op het arbeidscontract is de wetgever uitdrukkelijk van die regel afgeweken door voor te schrijven dat, in de bij deze bepaling bedoelde gevallen van schorsing van het contract, waaronder de staking niet begrepen is, de opzeggingstermijn niet geschorst wordt wanneer de opzegging door de werkmán is gedaan.

Deze afwijkende regeling geldt niet voor andere gevallen van schorsing van het arbeidscontract dan die welke de wet uitdrukkelijk vermeldt. De bestreden beslissing is wettelijk gerechtvaardigd nu zij vaststelt dat het arbeidscontract geschorst was in een door de wet niet speciaal geregeld geval en daaruit afleidt dat de opzeggingstermijn eveneens geschorst is.

Vermeulen t./ De Smet.

Gelet op de bestreden sententie, op 19 augustus 1969 gewezen door de Werkrechtensraad te Oudenaarde, kamer voor werklieden;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 16, 19 (zoals gewijzigd door de wet van 10 december 1962, artikel 3), 22 (zoals gewijzigd door de wet van 4 maart 1954, artikel 11), 28 (zoals gewijzigd door de wet van 20 juli 1960, artikel 4; Err. 1 augustus 1960), 28bis (zoals gewijzigd door de wetten van 4 maart 1954, artikel 13, 20 juli 1960, artikel 5, 10 december 1962, artikel 9, en 25 december 1963, artikel 75 paragraaf 1) van de wet van 10 maart 1900 op het arbeidscontract, 97 van de Grondwet, en, voor zoveel als nodig, 28 ter tot en met 28 undecies van dezelfde wet van 10 maart 1900 (zoals gewijzigd door de wetten van 4 maart 1954, 20 juli 1960, 10 december 1962 en 15 april 1964),

doordat de bestreden sententie eiser veroordeelt tot het betalen van 1.948 frank, vermeerderd met de gerechtelijke interesten en de kosten, om de reden dat de staking geen oorzaak van verbreking van het arbeidscontract is, doch slechts de schorsing van de uitvoering ervan teweegbrengt, en dat op het aldus geschorst arbeidscontract de bepalingen van het in het vonnis aangehaalde artikel 28bis toepasselijk zijn, volgens welke gedurende de schorsing van de uitvoering van het contract de opzeggingstermijn ervan eveneens wordt geschorst, waaruit het besluit dat « een regelmatig aangezegde staking de uitvoering van de arbeidsovereenkomst schorst en derhalve ook de opzeggingstermijn ».

terwijl, eerste onderdeel, gezegd artikel 28bis, waarop het vonnis zijn beslissing uitsluitend steunt om te besluiten dat de staking de opzeggingstermijn schorst, naar zijn tekst enkel betrekking heeft en kan hebben op de geval-

len erdoor uitdrukkelijk bedoeld, zijnde de fysische onbekwaamheden waarmee de arbeider of de arbeidster, lopende overeenkomst, wordt aangetast, zodat het vonnis gezegd artikel 28bis heeft toegepast op een toestand die door zijn tekst wordt uitgesloten en het aldus heeft geïnterpreteerd op een wijze die onverenigbaar is met zijn bepalingen (schending, in het bijzonder, van de artikelen 19 en 25bis van de wet van 10 maart 1900 op het arbeidscontract, gewijzigd zoals in het middel reeds aangeduid); tweede onderdeel, uit de onwettelijkheid van de in het eerste onderdeel bestreden motivering, de enige op dewelke de bestreden sententie steunt, volgt dat diezelfde sententie niet naar eis van recht is gemotiveerd (schending in het bijzonder, van artikel 97 van de Grondwet);

derde onderdeel, de bestreden sententie geen antwoord geeft op de conclusie van eiser volgens welke: « het totnogtoe niet de bedoeling van de wetgever is geweest de staking als schorsende omstandigheid van de opzeggingstermijn te laten gelden; dat immers een amendement, ingediend naar aanleiding van een herziening van de wet op het arbeidscontract, er niet toe leidde de staking als schorsende omstandigheid te doen aannemen (Parlementaire Bescheiden, Kamer, 1952-1953, n° 274) » zodat de sententie niet naar eis van recht is gemotiveerd (schending, in het bijzonder, van artikel 97 van de Grondwet);

Wat het derde onderdeel betreft:

Overwegende dat de bestreden sententie, hierop steunende dat de oorzaken van schorsing van het arbeidscontract niet limitatief door de wet zijn bepaald en dat de staking bijgevolg dient te worden beschouwd als de schorsing van voormeld contract tot gevolg hebbende, daaruit afleidt dat, hoewel de wet hieromtrent geen uitdrukkelijke bepaling inhoudt, de opzeggingstermijn gedurende deze schorsing van het arbeidscontract dient te worden geschorst, zoals de wetgever het uitdrukkelijk heeft gewild voor gevallen van schorsing van bedoeld contract, onder andere die welke in artikel 28bis van de wet op het arbeidscontract zijn bepaald;

Dat mitsdien de sententie de conclusie van eiser passend beantwoordt heeft;

Wat het tweede onderdeel betreft:

Overwegende dat de omstandigheid dat een reden naar recht verkeerd zou zijn, geen schending van artikel 97 van de Grondwet uitmaakt;

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat de sententie, zonder dienaangaande bestreden te zijn beslist dat tengevolge van de « regelmatig aangezegde » staking die heeft plaatsgehad gedurende de termijn van de door eiser aan verweerder gedane opzegging, het arbeidscontract was geschorst, zoals geschiedt in de gevallen, omschreven in artikel 28bis van de wet van 10 maart 1900, aangevuld en gewijzigd door de in het middel aangeduide wetten;

Overwegende dat de opzeggingstermijn normaal niet kan lopen wanneer het arbeidscontract geschorst is, vermits gedurende zulke schorsing geen arbeidsprestatie kan worden geleverd;

Overwegende derhalve dat de schorsing van het arbeidscontract, behoudens andersluidende bepaling van de wet, schorsing van de opzeggingstermijn met zich brengt;

Overwegende dat in artikel 28bis van de wet op het arbeidscontract, de wetgever uitdrukkelijk van deze regel is afgeweken, door voor te schrijven dat, in de bij deze bepaling bedoelde gevallen van schorsing van het contract, de staking daaronder niet begrepen zijnde, de opzeggings-

termijn niet wordt geschorst wanneer de opzegging door de werkmán is gedaan ;

Overwegende dat deze van het gemeen recht afwijkende regeling niet kan gelden voor andere gevallen van schorsing van het arbeidscontract dan die welke de wet uitdrukkelijk vermeldt ;

Dat het middel derhalve terecht aanvoert dat de bestreden sententie met miskenning van de wet op voormeld artikel 28bis steunt ;

Overwegende evenwel, dat de bestreden beslissing wettelijk gerechtvaardigd is nu zij vaststelt dat het arbeidscontract geschorst was in een door de wet niet speciaal geregeld geval en daaruit afleidt dat de opzeggingstermijn eveneens geschorst was ;

Dat het middel niet kan aangenomen worden ;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;
Veroordeelt eiser in de kosten.

HOF VAN CASSATIE.

2e Kamer. — 21 september 1970.

Voorzitter : M. Belpaire.
Raadsheer-verslaggever : M. Gerniers.
Advocaat-generaal : M. Krings.

Verkeer. — Maneuver. — Afslaan naar rechts. — Voorrang.

De bestuurder die naar rechts wil afslaan moet de voorschriften van artikel 25-2, a en c van het verkeersreglement in acht nemen. Indien hij deze voorschriften niet naleeft, al was het ingevolge overmacht, valt het door hem uitgevoerd maneuver niet meer onder de voorschriften van voormeld artikel, maar onder die van de artikelen 17 en 18.

Vanoutryve en PVBA Transport Bruwier t./ Meyfroot.

Gelet op het bestreden arrest, op 26 november 1969 gewezen door het Hof van beroep te Gent ;

Overwegende dat het arrest enkel uitspraak doet over de burgerlijke belangen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1382, 1383, 1384 van het Burgerlijk Wetboek, 17, 18, 25-2 en 27-1 van het koninklijk besluit van 14 maart 1968 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer,

doordat het bestreden arrest de volledige aansprakelijkheid van het ongeval op beklaagde legt en de eisers dienvolgens veroordeelt om aan de burgerlijke partij de volledige vergoeding te betalen voor de schade welke door het ongeval werd veroorzaakt en in de kosten van de aanleg in hoger beroep, om de reden dat het slachtoffer, bij het aanzetten van de vrachtwagen van beklaagde, mocht doorrijden zonder te wachten op de verandering van richting door beklaagde aangekondigd met zijn richtingslichten, gezien deze bestuurder doorreed tot in het midden van het kruispunt, en dusdoende krachtens de artikelen 17 en 18 van gezegd reglement de verplichting opgenomen had het slachtoffer te laten voorgaan, en het arrest zodoende niet op afdoende wijze antwoordt op de conclusie door de eisers voor het hof van beroep genomen, waarin deze lieten gelden dat om de respectievelijke aansprakelijkheid van beklaagde en van het slachtoffer te beoordelen

men diende te vertrekken uit het standpunt dat ten deze niet de artikelen 17 en 18 van het reglement van toepassing waren, maar artikel 25-2, en dat hieruit volgde dat het overgroot gedeelte van de aansprakelijkheid aan het slachtoffer zelf toeviel, zulks wegens zware onvoorzichtigheid om zich op een kruispunt te hebben begeven naast een zware kamion waarvan de richtingslichten werkten, en wegens artikel 27-1 van het reglement om niet te hebben kunnen stoppen voor een hindernis die kon worden voorzien,

terwijl nu beklaagde, zoals het arrest constateert of althans niet tegensprekt, na tot in het midden van het kruispunt te zijn gereden, daar van richting had veranderd om naar rechts af te slaan, deze beweging niet onder de toepassing viel van de artikelen 17 en 18, maar van artikel 25-2 van dit reglement,

terwijl, om de wederzijdse aansprakelijkheid van beklaagde en van het slachtoffer te beoordelen, om te onderzoeken in welke mate het slachtoffer aan artikel 27-1 van gezegd reglement zou zijn te kort gekomen door niet te kunnen stoppen voor een hindernis die kon worden voorzien, en om meer bepaald te onderzoeken welke gedraging het slachtoffer van beklaagde kon verwachten, het arrest die vraag in het licht van artikel 25-2 en niet op grond van de artikelen 17 en 18 van het reglement had moeten beslechten,

en terwijl, minstens, de beschouwingen van het arrest het niet mogelijk maken te weten, op grond van welke ten deze aanwezige gegevens de rechter kon beslissen dat de door beklaagde uitgevoerde beweging onder toepassing viel van de artikelen 17 en 18 en niet van artikel 25-2 van het reglement, welk gebrek aan motivering een schending uitmaakt van artikel 97 van de Grondwet, daar het aldus het Hof in de onmogelijkheid stelt te weten in welke mate de rechter een juiste toepassing heeft gedaan van de hoger ingeroepen wettelijke en reglementaire bepalingen ;

Wat het derde onderdeel betreft :

Overwegende dat, door te beslissen dat geen medeverantwoordelijkheid van het slachtoffer in het ontstaan van het ongeval dient aangenomen te worden, dat het namelijk geen fout heeft bedreven met in de vrije ruimte tussen de vrachtwagen en het voetpad te rijden, nu het daartoe plaats genoeg had, en dat het bij het aanzetten van de vrachtwagen ook mocht doorrijden zonder te wachten op de verandering van richting door de bestuurder van de vrachtwagen kenbaar gemaakt door middel van zijn richtingslichten, « gezien deze bestuurder doorreed tot in het midden van het kruispunt », en dusdoende, krachtens de artikelen 17 en 18 van het wegverkeersreglement, de verplichting opgenomen had van het te laten voorgaan, het arrest de gegevens aanduidt op grond waarvan het beslist dat de door eiser uitgevoerde beweging onder toepassing viel van de artikelen 17 en 18 van dit reglement, en eveneens passend antwoordt op de in het middel overgenomen conclusie ;

Wat de eerste twee onderdelen betreft :

Overwegende dat de bestuurder die naar rechts wil afslaan, de voorschriften van artikel 25-2, a en c, van het wegverkeersreglement moet in acht nemen ;

Dat echter, indien hij de voorschriften van artikel 25-2, a en c, van gezegd reglement niet naleeft, al was het ingevolge overmacht, het door hem uitgevoerd maneuver niet meer valt onder de voorschriften van voormeld artikel, maar onder die van de artikelen 17 en 18 ;

Overwegende dat het arrest vaststelt dat eiser, na een verandering van richting te hebben kenbaar gemaakt, door middel van zijn richtingslichten, tot in het midden van het kruispunt doorreed ;

Overwegende dat, nu uit die vaststellingen blijkt dat

eiser de voorschriften van artikel 25-2, a en c, niet in acht genomen heeft, namelijk door niet zo kort mogelijk rechts af te slaan, het arrest daaruit wettelijk heeft afgeleid dat eiser, krachtens de artikelen 17 en 18 van voormeld reglement de verplichting opgenomen had het slachtoffer te laten voorgaan;

Overwegende diens gevolg dat het arrest de beoordeling van de wederzijdse aansprakelijkheid, het onderzoek nopens de tekortkoming van het slachtoffer aan artikel 27-1, van bedoeld reglement, en nopens de gedraging die dit laatste vanwege de eiser kon verwachten, op grond van de artikelen 17 en 18 van gezegd reglement, wettelijk heeft beslecht;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

Om die redenen,

Verwerpt de voorzieningen;

Veroordeelt de eisers in de kosten.

NOOT. — Het vorenstaand arrest bevestigt de thans gevestigde rechtspraak van het Hof van Cassatie. Wie naar rechts zwenkt zonder dit te doen overeenkomstig artikel 25-2 van het verkeersreglement, moet de andere weggebruikers laten voorgaan krachtens de bepalingen van de artikelen 17 en 18 van hetzelfde reglement.

Dit geldt eveneens voor het onregelmatig naar links zwenken (Cass., 21 april 1969, Pas., 1969, I, 733). De wijze waarop de beweging naar links of naar rechts moet uitgevoerd worden, is bepaald bij artikel 25, maar indien dit artikel niet nageleefd wordt, dan moet de voorrang verleend worden overeenkomstig de artikelen 17 en 18 (Cass., 8 juni 1964, Pas., 1964, I, 1072).

Lang werd geredetwist over de uitdrukkingen « zo kort mogelijk » en « zo breed mogelijk ». Aanvankelijk aanvaardde het Cassatiehof dat met de plaatsgesteldheid en met de omvang der voertuigen rekening moest worden gehouden (Cass., 12 november 1962, R.W. 1962-63, 1627; Cass., 8 juni 1964, Pas., 1964, I, 1072). Hieruit volgde dat degene die naar links ging omdat de lengte van zijn voertuig hem niet toeliet anders naar rechts te zwenken, artikel 25 naleefde en derhalve niet verplicht was artikel 17 in acht te nemen. Hij moest aldus de andere weggebruikers niet laten voorgaan (Cass., 12 november 1962, Pas., 1963, I, 331), met dien verstande natuurlijk dat hij tijdig zijn inzicht om naar rechts te zwenken moest kenbaar maken.

Thans blijkt het Hof van Cassatie deze zienswijze volledig te hebben prijsgegeven, vermits zelfs ingeval van overmacht het « niet zo kort » of « niet zo breed mogelijk » afzwenken aangezien wordt als een niet-naleven van artikel 25, hetgeen impliceert dat op grond van de artikelen 17 en 18 de voorrang moet afgegaan worden.

H. Persoons.

RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 8 oktober 1970.

Voorzitter : L. Moureau.

Staatsraden : de HH. Coyette en Holoye.

Auditeur : Juffrouw Bourquin.

Advokaten : Mrs. Putzeys en Roels.

Gemeentesecretaris. — Tuchtregeling. — Preventieve schorsing. — Gemeenten. — Gemeenteraad. — College van Burgemeester en Schepenen. — Bevoegdheid. — Administratieve rechtshandelingen. — Bekrachtiging.

Het beroep tot nietigverklaring van een preventieve schorsing is ontvankelijk, wanneer met die maatregel een weddeschorsing gepaard gaat.

Een maatregel van preventieve schorsing is een bewarende maatregel en geenszins een tuchtstraf.

De schorsing bij ordemaatregel van de gemeentesecretaris is ontstaan uit administratieve noodzaak en de uitoefening daarvan is in geen tekst geregeld. De bevoegdheid van de onderscheiden overheden op dat gebied kan alleen worden bepaald aan de hand van de algemene beginselen van de gemeentewet.

Krachtens artikel 90, 11° van de Gemeentewet is het College van Burgemeester en Schepenen belast met het toezicht op de door de gemeente bezoldigde beambten, buiten de agenten van de plaatselijke politie. Dit toezicht, hetwelk ook op de gemeentesecretaris slaat, impliceert het recht om een beambte te verzoeken zich voor alsnog niet meer in zijn kantoor aan te melden wanneer een zodanige maatregel verantwoord is voor het belang van een goed gemeentebestuur.

Nochtans is krachtens artikel 109 van de Gemeentewet alleen de Gemeenteraad bevoegd om de Gemeentesecretaris te benoemen, te schorsen en te ontslaan. Het College van Burgemeester en Schepenen heeft niet het recht maatregelen te nemen waardoor de uitvoering van de door de Raad genomen beslissing inzake benoeming van de gemeentesecretaris zou worden geschorst. Tot schorsing van die ambtenaar bij ordemaatregel kan weliswaar in spoedgevallen voorlopig door het College worden beslist op grond van zijn toezichtsbevoegdheid, maar die schorsing kan alleen worden gehandhaafd op voorwaarde dat die zaak ten spoedigste voor de Gemeenteraad wordt gebracht en deze in die zin beslist.

Wat de weddeschorsing betreft, die geen steun vindt in enige wettekst en bovendien niet even dringend is, mag het College van Burgemeester en Schepenen zich niet in de plaats van de Gemeenteraad stellen.

De bekrachtiging door de bevoegde overheid van een door een onbevoegde overheid genomen maatregel kan niet tot gevolg hebben dat de begane onregelmatigheid wordt goedgekeurd. De bevoegde overheid mag nochtans dezelfde beslissing opnieuw nemen met in achtneming van de wettelijk voorgeschreven grond- en vormregelen.

Dupont t./ Gemeente Forchies-La-Marche.

Arrest n° 14291.

Gezien het op 7 juli 1967 ingediende verzoekschrift waarbij Edmond Dupont de nietigverklaring vordert:

1) Van de beslissing van 9 mei 1967, waarbij het schepencollege van Forchies-la-Marche hem als gemeentesecretaris van die gemeente heeft geschorst;

2) Van de beslissing van 28 juni 1967, waarbij de gouverneur van de provincie Henegouwen die schorsing heeft goedgekeurd;

3) Van de beslissing van 29 juni 1967, waarbij de gemeenteraad van Forchies-la-Marche de beslissing van 9 mei 1967 heeft bekrachtigd;

Overwegende dat verzoeker, die van 1953 tot 31 oktober 1966 te Thiméon en van 1 februari 1964 tot 31 oktober 1966 te Villers-Perwin gemeentesecretaris is geweest, op 2 december 1965 benoemd is tot gemeentesecretaris van Forchies-la-Marche; dat hij bovendien ontvanger van de Commissie van openbare Onderstand van Dampremy is sedert 31 mei 1956; dat de provinciegouverneur in april 1967 aan twee ambtenaren van zijn bestuur opdracht heeft gegeven een onderzoek in te stellen in verband met verzoekers beheer te Thiméon, Villers-Perwin, Dampremy en Forchies-la-Marche; dat de burgemeester van Forchies-la-Marche, toen hij dit vernam, zijn college van burgemeester en schepenen heeft bijeengeroepen, hetwelk in

vergadering van 9 mei 1967 besloten heeft verzoeker uit zijn ambt te verwijderen «bij administratieve maatregel, zonder wedde totdat zijn geval zou zijn beslist» en die beslissing onmiddellijk ter kennis van de provinciegouverneur en van verzoeker te brengen;

Overwegende dat de gouverneur, die inmiddels een bezwaarschrift van verzoeker had ontvangen en deze door de arrondissementscommissaris had doen horen, op 18 juni 1967 aan de eerste tegenpartij heeft laten weten dat de beslissing van 9 mei 1967 uitwerking mocht hebben maar dat zij ter bekrachtiging aan de gemeenteraad moest worden voorgelegd op diens eerstvolgende vergadering; dat de gemeenteraad in vergadering van 29 juni 1967 besloten heeft «van die administratieve maatregel nota te nemen en hem te bekrachtigen»; dat de provinciegouverneur op 30 juni 1967, op grond van artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering, de procureur des Konings in het bezit heeft gesteld van het dossier betreffende het administratief onderzoek dat tegen verzoeker was aangelegd;

Overwegende dat uit het dossier blijkt dat de provinciegouverneur de beslissing van 9 mei 1967 niet goedgekeurd heeft; dat hij gewoon gemeend heeft dat zij uitwerking mocht hebben, onder overweging dat er voor hem geen aanleiding was om ze te schorsen of te vernietigen; dat het feit dat een overheid zich van optreden onthoudt in een geval waarin zij daartoe niet gehouden is, geen beslissing is in de zin van artikel 9 van de wet van 23 december 1946; dat het verzoekschrift, wat de tweede eis betreft, geen onderwerp heeft;

Overwegende dat de tweede tegenpartij betoogt dat verzoeker geen belang heeft, want dat de bestreden beslissingen gewone bewarende maatregelen zijn, genomen in het belang van de administratie;

Overwegende dat die beslissingen zich er weliswaar toe beperken de betaling van verzoekers wedde te schorsen en het aan een latere beslissing overlaten uitspraak te doen over het recht op wedde maar niettemin griefhoudend zijn voor verzoeker door hem te beletten voorlopig de wedde te ontvangen waarop hij normaal mocht rekenen; dat verzoeker in die mate dus wel belang heeft bij de nietigverklaring van die beslissingen;

Overwegende, wat de zaak zelf betreft, dat verzoeker zijn beroep in de eerste plaats hierop steunt dat het college van burgemeester en schepenen niet bevoegd was om de schorsingsbeslissing van 9 mei 1967 te nemen; dat hij zich tot staving van zijn stelling beroept op de artikelen 99 en 109 van de gemeentewet betreffende de schorsing om tuchtrekenen;

Overwegende dat de tegen verzoeker genomen schorsingsmaatregel een bewarende maatregel en geenszins een tuchtstraf is; dat de eerderevermelde artikelen dus niet miskend zijn geweest; dat nochtans moet worden nagegaan of het college bevoegd was om de bestreden beslissing te nemen;

Overwegende dat de schorsing bij ordemaatregel ontstaan is uit administratieve noodzaak en dat de uitoefening daarvan in geen tekst geregeld is; dat de bevoegdheid van de onderscheiden overheden op dat gebied alleen kan worden bepaald aan de hand van de algemene beginselen van de gemeentewet;

Overwegende dat het college van burgemeester en schepenen krachtens artikel 90, 11°, van de gemeentewet belast is met het toezicht op de door de gemeente bezoldigde beambten, buiten de agenten van de plaatselijke politie; dat dit toezicht, hetwelk ook op de gemeentesecretaris slaat, het recht impliceert om een beambte te verzoeken zich vooralsnog niet meer in zijn kantoor aan te melden wanneer een zodanige maatregel verantwoord is door het belang van een goed gemeentebeheer;

Overwegende nochtans dat krachtens artikel 109 van

de gemeentewet alleen de gemeenteraad bevoegd is om de gemeentesecretaris te benoemen, te schorsen en te ontslaan; dat het college van burgemeester en schepenen niet het recht heeft maatregelen te nemen waardoor de uitvoering van de door de raad genomen beslissing inzake benoeming van de gemeentesecretaris zou worden geschorst; dat tot schorsing van die ambtenaar bij ordemaatregel weliswaar in spoedgevallen voorlopig door het college kan worden beslist op grond van zijn toezichtsbevoegdheid, maar dat die schorsing alleen kan worden gehandhaafd op voorwaarde dat die zaak ten spoedigste voor de gemeenteraad wordt gebracht en deze in die zin beslist; dat het college van burgemeester en schepenen, wat de weddeschorsing betreft, die geen steun vindt in enige wettekst en bovendien niet even dringend is, zich niet in de plaats van de gemeenteraad mag stellen; dat de beslissing van 9 mei 1967 in die mate met machtsoverschrijding is genomen;

Overwegende nochtans dat de eerste tegenpartij doet gelden dat die beslissing van 9 mei 1967 door de gemeenteraad bekrachtigd is; dat verzoeker opwerpt dat de latere bekrachtiging door de bevoegde overheid het grondgebrek van het niet bestaan van de akte niet kan goedmaken;

Overwegende dat de bekrachtiging door de bevoegde overheid van een door een onbevoegde overheid genomen maatregel niet tot gevolg kan hebben dat de begane onregelmatigheid wordt goedge maakt; dat die bevoegde overheid dezelfde beslissing nochtans opnieuw mag nemen met inachtneming van de wettelijk voorgeschreven grond- en vormregelen.

Overwegende dat de gemeenteraad, met de beslissing van 29 juni 1967, zijn wil te kennen heeft gegeven om verzoeker in zijn ambt te schorsen met derving van wedde; dat hij bevoegd was om een zodanige beslissing te nemen; dat de gemeenteraad gewerkt heeft met het woord «bekrachtigen», omdat de provinciegouverneur, toen hij het gemeentebestuur liet weten dat de beslissing van 9 mei 1967 uitwerking mocht hebben, eraan toegevoegd heeft dat «die beslissing ter bekrachtiging aan de gemeenteraad moest worden voorgelegd op diens eerstvolgende vergadering»; dat die vergissing in de termen, op een gebied waar de bevoegdheden niet in een tekst omschreven en in een geval waarin het college een spoedbeslissing had moeten nemen, niet onregelmatig vermag te maken een beslissing welke de bevoegde overheid met inachtneming van de vorm- en grondregelen heeft genomen; dat het eerste middel, in zover het gericht is tegen de beslissing van de gemeenteraad, niet gegrond is;

Overwegende dat verzoeker in een tweede middel betoogt dat de rechten van de verdediging en artikel 130bis van de gemeentewet geschonden zijn in zover de tuchtprocedure niet in acht is genomen; dat hij in een derde middel artikel 109 van de gemeentewet geschonden heet te zijn in zover hij voor onbepaalde tijd geschorst is, terwijl een schorsing slechts voor ten hoogste drie maanden mag worden opgelegd;

Overwegende dat de genomen maatregel in het onderhavig geval een maatregel van orde en geen tuchtmaatregel is; dat het tweede en het derde middel feitelijke grondslag missen;

Overwegende dat verzoeker in een vierde middel art. 69 van de gemeentewet geschonden noemt in zover de gemeenteraadsleden niet ten volle over zijn zaak voor- gelicht waren, want dat die inlichtingen hun geweigerd werden, terwijl geen akte, geen stuk betreffende het bestuur aan het onderzoek van de raadsleden onttrokken mag worden;

Overwegende dat de beslissing van het college van burgemeester en schepenen van 9 mei 1967 als volgt gemotiveerd was :

« Overwegende dat Dupont Edmond, vóór zijn benoeming tot gemeentesecretaris van Forchies-la-Marche soortgelijke bedieningen heeft uitgeoefend te Thiméon en te Villers-Perwin ;

Dat hij thans, in cumulatie, het ambt van ontvanger van de Commissie van Openbare Onderstand van Dampremy uitoefent ;

Dat de provincieoverheid in de drie eerdergenoemde gemeentesecretariaten een onderzoek bevolen heeft, terwijl zij ook de geschriften van de boekhouding van de Commissie van Openbare Onderstand van Dampremy heeft laten nazien ;

Dat zeer ernstige twijfels rijzen in verband met de algemene gedragingen van Dupont ;

Dat het tegen hem ingestelde onderzoek vanzelf rechtvaardigheid in de gemeente heeft gekregen en dat alle maatregelen dienen te worden genomen om de geloofwaardigheid en het aanzien van het gemeentebestuur te vrijwaren ;

Dat de burgemeester, ter raadszitting van 29 juni 1967 op een vraag van een gemeenteraadslid, onder verwijzing naar de beslissing van het college, geantwoord heeft dat hij voor de gemeenteraad niet in bijzonderheden kon treden wat betreft « de vergrijpen die vertrouwelijk ter kennis van het schepencollege waren gebracht » ;

Overwegende dat artikel 69 van de gemeentewet, hetwelk verzoeker geschonden heet te zijn, bepaalt :

« Geen akte, geen stuk betreffende het bestuur mag aan het onderzoek van de raadsleden onttrokken worden » ;

Dat verzoeker geen akte of stuk aanhaalt dat aan het onderzoek van de raadsleden onttrokken zou zijn geweest ; dat uit zijn memorie van wederantwoord blijkt dat hij de burgemeester alleen verwijt geweigerd te hebben « alle inlichtingen », door hem mondeling verkregen, mede te delen aan de gemeenteraadsliden zich beroepend op « het vertrouwelijke van de inlichtingen betreffende feiten waarvan niet vaststaat dat ze werkelijk hebben plaats gehad » ; dat volgens verzoeker, « die handelwijze in strijd is met de letter en met de geest van artikel 69 van de gemeentewet » ;

Overwegende dat het met de geest van dat artikel 69 strookt dat de gemeenteraadsliden kennis krijgen van alle gegevens die hen kunnen inlichten omtrent de te nemen beslissing, ook al zijn die gegevens niet schriftelijk vastgelegd, maar dat niets in het dossier de bewering wettigt dat de burgemeester zou geweigerd hebben een objectief vaststaand feit aan de gemeenteraad mede te delen ; dat aan de burgemeester niet kan worden verweten dat hij geweigerd zou hebben de raad kennis te geven van onbewezen beschuldigingen en die vergadering aldus in een voor verzoeker ongunstige zin zou hebben beïnvloed ; dat de gemeenteraadsliden dienen te beslissen op grond van de twee vaststaande gegevens : het feit dat de gouverneur gelijktijdig een onderzoek heeft ingesteld in alle besturen waar verzoeker zijn ambt uitoefende of uitgeoefend had en de instemming van diezelfde gouverneur om verzoeker tijdelijk uit zijn ambt te verwijderen ; dat het middel niet gegrond is ;

Overwegende dat verzoeker een vijfde middel ontleent aan de schending van de artikelen 80 en 83 van de kieswet, in zover de gemeenteraadsbeslissing van 29 juni 1967 genomen is in afwezigheid van de hh. Julien en De Cooman, gemeenteraadsliden, en in aanwezigheid van de h. Cools, plaatsvervangend gemeenteraadslid ;

Overwegende dat, naar uit het dossier blijkt, de hh. Julien en De Cooman ontslag hadden genomen en dat dit ontslag was aanvaard in de gemeenteraadszitting van

27 januari 1967 ; dat de h. Cools, plaatsvervangend raadslid op dezelfde lijst van de h. De Cooman, als gemeenteraadslid geïnstalleerd is nadat hij in zitting van 20 februari 1967 de eed had afgelegd ; dat het middel feitelijke grondslag mist.

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing van 9 mei 1967, waarbij het college van burgemeester en schepenen van Forchies-la-Marche verzoeker bij bewarende maatregel in zijn ambt heeft geschorst, is vernietigd voor zover zij de schorsing van de betaling van zijn wedde uitspreekt.

Artikel 2. — Voor het overige is het beroep verworpen.

ARBEIDSRECHTBANK TE ANTWERPEN

3e Kamer. — 17 februari 1971.

Voorzitter : Mevrouw S. van Gelder - van Hove.

Rechters in sociale zaken :

M. H. Goethals en Mevrouw C. Devrière.

Advocaten : Mrs. W. Hendrickx en C. Verhaaren.

Arbeidsovereenkomst (bedienden). — Afscheidspremie (Britse basis). — Voorwaarden van eisbaarheid.

De werklieden en bedienden van de Britse Basis wier diensten een einde nemen, hebben recht op een afscheidspremie, na ten minste vijf jaar ononderbroken dienst, behalve ingeval van afdanking om zwaarwichtige redenen of ingeval van « zelfontslag » om onmiddellijke doorzending te vermijden.

De betaling van de afscheidspremie hangt in casu af van de voorwaarde, algehele voldoening te hebben gegeven doch indien de werknemer geen algehele voldoening gaf en niet wegens zwaarwichtige redenen opgezegd werd, kan de afscheidspremie enkel geweigerd worden na instemming van de vakbondsecretaris.

Daar de weigering van de afscheidspremie als een uitzondering op de regel dient beschouwd te worden, moet de werkgever bewijzen dat de vakbondsecretaris zijn instemming met de weigering betuigd heeft.

Wildiers t./ Belgische Staat.

Overwegende dat de dagvaarding de betaling beoogt van een met intresten en kosten te vermeederen bedrag van 20.850 fr., afscheidspremie waarop eiser zegt recht te hebben ingevolge opzegging na meer dan 15 jaar als bediende gewerkt te hebben bij de Britse Basis ;

Overwegende dat het geding na overlijden van eiser op 27 maart 1970, regelmatig hervat werd volgens de voorschriften van art. 816 G.W., door zijn onverdeelde erfgenamen, Mevrouw Weduwe Fernand Wildiers, geboren Juliette Roosen, Mevrouw Geneviève Wildiers, echtgenote Jean van der Elst en de Heer Marc Wildiers ;

Overwegende dat verweerder, de Belgische Staat, in de persoon van de Minister van Landsverdediging kan dagvaarden hoofdens verplichtingen door de basis van de Britse strijdkrachten aangegaan, ingevolge een internationale overeenkomst, wat verweerder niet betwist ;

Overwegende dat wijlen de Heer Fernand Wildiers als bediende in dienst is geweest van de Britse Basis van 8 augustus 1952 tot 30 november 1967 ; (zie getuigschrift) ;

Overwegende dat er geen geschreven arbeidsovereenkomst voor bedienden wordt voorgebracht ;

Overwegende dat verweerder een document dd. 20

maart 1960 voorbrengt, uitgaande van de Civilian Establishment and Pay Officer «Civilian Labour Memorandum nr. 5/62», dat onder de hoofding «Afscheidspremie» onder meer bepaalt:

1. Werklieden en bedienden der Britse Basis, wier diensten een einde nemen, na ten minste vijf jaar of meer zonder onderbreking tewerkgesteld te zijn in de Britse Basis, zullen een afscheidspremie ontvangen in overeenstemming met de voorwaarden uiteengezet in de hieronder aangehaalde paragrafen;

2. Behalve bij overlijden, hangt de betaling van de afscheidspremie af van de voorwaarde gehele voldoening te hebben gegeven gedurende de dienstjaren en tijdens de vooropzegtermijn, zoals door de wet voorzien;

3. De afscheidspremie zal niet betaald worden in gevallen van afdanking om ernstige redenen, onmiddellijke doorzending, noch ingeval van zelfontslag om afdanking of onmiddellijke doorzending te vermijden; ontslag onder andere omstandigheden, mits aan de voorwaarden van deze verbintenis is voldaan, zal in aanmerking komen voor de afscheidspremie;

Overwegende dat de afscheidspremie, nog steeds volgens hetzelfde document, 1,5 % bedraagt van de bruto wedden en lonen, verdiend gedurende de periode van actieve dienst bij de Britse Basis;

Overwegende dat het document van toepassing is op alle werknemers die de dienst van de Britse Basis verlaten op of na 1 augustus 1960;

Overwegende dat verweerder verder een uittreksel voorbrengt van een reglement betreffende disciplinaire maatregelen die kunnen genomen worden en één dezer maatregelen de volgende is: (VII) (volgend op consultatie met vakbondsecretaris): verlies van een afscheidspremie voor dewelke de werknemer anders in aanmerking had kunnen komen;

Overwegende dat wijlen de Heer Wildiers op 23 november 1966 een «eerste waarschuwing» kreeg omdat hij door onaanachtig stencillen papier had verkwist;

Overwegende dat hem op 18 januari 1967 een «kwalificatierapport 1966» werd toegezonden, waarop als onvoldoende werd genoteerd: betrouwbaarheid en ijver;

Overwegende dat deze brief vervolgde: «Indien U faalt U in deze zwakke punten te verbeteren, en het gehalte van uw prestaties te verhogen, zou het nemen van disciplinaire sancties, bevattende één of meer van de volgende maatregelen, het gevolg kunnen zijn: verlies van eindejaarspremie, ontslag, verlies van afscheidspremie.»;

Overwegende dat wijlen de Heer Wildiers op 16 februari 1967 schriftelijk opgezegd werd tegen 30 november 1967;

Overwegende dat in de opzeg sprake was van onvoldoende prestaties en vier geschreven waarschuwingen voor onbekwaamheid en één wegens te laat komen;

A. Overwegende dat verweerder opwerpt dat de afscheidspremie geen contractuele vergoeding is, doch betaling daarvan aan de discretie van de Civilian Establishment and Pay Officer wordt overgelaten;

B. Overwegende dat deze laatste in zijn brief dd. 18 november 1968 aan de raadsman van eiser schreef: «De beslissing om de afscheidspremie in dit geval te weerhouden, werd destijds besproken met de bevoegde vakbondsecretaris. Het spijt mij dat wij in het geval van de Heer Wildiers deze vergoeding niet kunnen toekennen»;

Overwegende dat uit het geheel van de voorgebrachte stukken kan worden opgemaakt:

1. De afscheidspremie is nooit verschuldigd wanneer de werknemer om zwaarwichtige redenen onmiddellijk doorgezonden wordt of vrijwillig zelf ontslag neemt om te vermijden dat hij wegens zwaarwichtige redenen wordt doorgezonden;

2. Wanneer de werknemer volledige voldoening heeft gegeven, moet de afscheidspremie worden uitgekeerd;

3. Wanneer de werknemer geen volledige voldoening gaf, doch ook niet wegens zwaarwichtige redenen doorgezonden werd, kan de afscheidspremie enkel geweigerd worden na instemming van de vakbondsecretaris;

Overwegende dat de Heer Wildiers klaarblijkelijk niet tot de eerste of tweede categorie behoorde, zodat enkel de derde hypothese moet onderzocht worden;

Overwegende dat het klaarblijkelijk is dat in principe in dergelijke gevallen de afscheidspremie verschuldigd is en dat de weigering een uitzondering op dit principe vormt;

Overwegende dat de weigering enkel en alleen kan volgen na instemming van de vakbondsecretaris en verweerder moet bewijzen dat deze voorwaarde vervuld is;

Overwegende dat verweerder dit niet bewijst noch aanbiedt te bewijzen;

Overwegende dat het toch vanzelfsprekend is dat, wanneer het gaat om een zo belangrijk feit, dat als een sanctie beschouwd wordt, verweerder het schriftelijk akkoord van de vakbondsecretaris zou hebben kunnen voorleggen, indien hij dergelijk akkoord bezat;

Overwegende dat het daarenboven duidelijk is dat enerzijds de C.E.P.O. op 18 januari 1967 deze sanctie nog niet wilde toepassen, en hij er anderzijds in de opzegbrief van 16 februari 1967 niet over rept;

Overwegende dat verweerder weliswaar uitspraken voorbrengt van andere rechtsmachten waardoor hij wil aantonen dat de afscheidspremie niet verschuldigd is en deze tot op heden nooit toegekend werd;

Overwegende dat het voorgelegde arrest i.z. Leys t./De Belgische Staat dd. 1 september 1967 Arbeidsgerecht van Beroep Antwerpen (niet gepubliceerd) uitspraak doet over een geval van «zelfontslag» om afdanking te vermijden zodat de afscheidspremie vanzelfsprekend niet toegekend werd daar zij in dergelijke omstandigheden nooit verschuldigd is;

Overwegende dat verder het vonnis dd. 7 oktober 1965 i.z. Eyckmans t./ De Belgische Staat, Werkrechtssraad Antwerpen (niet gepubliceerd) in fine vermeldt dat belanghebbende het bewijs niet levert recht te hebben op een afscheidspremie zodat deze evenmin toegekend is;

Overwegende dat de afscheidspremie verschuldigd is; Overwegende dat verweerder het gevorderde bedrag van 20.850 fr. in se niet betwist;

Om deze redenen:

De Rechtbank,

Rechtdoende bij tegenspraak, na erover beraadslaagd te hebben, alle andere en strijdige besluiten verwerpend; verleent, voor zover als nodig, akte aan Mevrouw Weduwe Fernand Wildiers, geboren Juliette Roosen, Mevrouw Geneviève Wildiers, echtgenote Jean van der Elst en de Heer Marc Wildiers dat zij het geding hervatten, ingeleid door wijlen de Heer Fernand Wildiers, overleden op 27 maart 1970;

verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond; veroordeelt verweerder derhalve om aan eisers te betalen, de som van 20.850 fr., vermeerderd met de gerechtelijke interesten en de kosten van het geding, in hoofde van eisers tot op heden begroot op 600 fr. rechtsplegingsvergoeding.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

VREDEGERECHT TE KAPELLEN

3 maart 1971.

Rechter: M. De Schrijver.

Advocaten: Mrs. Posenaeer en F. Lambrechts.

Overeenkomst. — Faillissement. — Verzekeringsmaatschappij. — Eis van de curator tot betaling van premie. — Schuldvergelijking.

De verzekerde van een failliete verzekeringsmaatschappij heeft de premie betaald voor dat deel van de verzekerde periode dat aan de faillietverklaring voorafging; de curatoren eisen betaling van het saldo, meldend dat hij « voor het niet opgeslorpte deel der premie » als schuldeiser van het faillissement zou opgenomen worden.

Het staat vast dat de verzekeringsmaatschappij sedert haar faillietverklaring niet meer bij machte was de vereiste dekking te verlenen. De schuldvordering van de gefailleerde op de verzekerde en dezes schuldvordering op de gefailleerde hebben dezelfde oorzaak. De verzekerde mag zich op de compensatie van de twee schuldvorderingen beroepen; dit wordt niet belet door art. 445 faillissementswet.

Faillissement N.V. Belfort t./ Calluy.

Aangezien de eis strekt ten einde verweerder te horen veroordelen om aan aanleggers q.q. te betalen voor saldo van zesmaandelijks premie voor autoverzekering, polsi nr. 813.785, de som van 1.734 frank met de verwijlrenten vanaf 30 januari 1970, de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding.

Aangezien verweerder, verzekerd bij de later gefaalde firma Belfort, ingevolge de faling uitgesproken op 11 januari 1968, van oordeel is dat hij enkel de premie verschuldigd is prorata temporis berekend tot de datum van de faling en deze vóór de dagvaarding heeft aangezuiverd zijnde 494 fr.; dat hij door aangetekend schrijven van 12 januari 1968 bovendien de opzegging ter vernietiging van de polis betekende.

Aangezien aanleggers desniettemin van oordeel zijn dat, waar de premie betaalbaar was vóór de datum der uitgesproken faling, en niet deelbaar is, zij gerechtigd zijn q.q. betaling van het saldo van de premie te vorderen en dat zij zulks mededeelden aan verweerder, hem terzelfdertijd meldende dat hij « voor het niet opgeslorpte deel der premie » aangenomen zou worden als schuldeiser van de faling.

Aangezien aanleggers dus zelf blijk hebben gegeven aan te nemen dat, zelfs in hun stelling n.l. dat verweerder de premie verschuldigd was, zelfde verweerder, voor het niet opgeslorpte deel zijnde dus de 1.734 fr. in het geding, een schuldvordering op de faling zou krijgen.

Aangezien art. 445 al. 3 van de wet op de falen van 18 april 1851 de compensatie van een schuld met een schuldvordering belet; dat echter eensluidend door de rechtspraak wordt aangenomen dat dit beletsel van compensatie niet geldt wanneer de schuld en de schuldvordering eenzelfde oorzaak hebben (zie Frédéricq, *Traité de Droit Commercial Belge* VII nr. 80 en volgende; zie ook n° 164 - *Novelles Droit Commercial* IV n° 1170); dat aangenomen wordt dat de compensatie zelfs mag geschieden na de faling.

Aangezien het vaststaat dat de gefaalde Belfort in alle geval sedert 11 januari 1968 niet meer bij machte was de vereiste dekking te verlenen; dat hieraan niets afdoet dat de wetgever, door de wet van 24 december 1968 aan verzekeren van Belfort, in bepaalde voorwaarden en in beperkte omvang, enige dekking zou verschaffen; dat de

schuldvordering van verweerder ontstaan is op de gefaalde boedel op de datum van de faling, zijnde 11 januari 1968.

Aangezien verder bezwaarlijk kan betwist worden dat de schuldvordering van Belfort tegenover verweerder en de schuldvordering van verweerder op Belfort eenzelfde oorzaak hebben, vermits de dekking door Belfort te verlenen, als voorwaarde heeft de betaling van de premie terwijl de betaling van de premie voor oorzaak heeft het verlenen van de dekking.

Aangezien ook niet betwist kan worden dat de schuldvordering van verweerder niet zou vaststaan en effen zijn voor het bedrag van 1.374 fr. vermits de curatoren zelf voorgesteld hebben hem tot dat beloop als schuldeiser van de faling aan te nemen.

Aangezien verweerder, die de « exceptio non adimpleti contractus » inroept, impliciet de compensatie van de schuld die hij heeft met de schuldvordering die Belfort op hem heeft, verdedigt.

Aangezien het dan ook niet nuttig is (Vrederecht Eghezée 22-9-70, J.J.P. 1970 blz. 321 en Vrederecht Vilvoorde 7 december 1970, onuitgegeven) na te gaan of de premie en het risico al dan niet ondeelbaar zijn daar de betaling van de premie voor tegenwaarde heeft de dekking van het risico en dat het ontbreken van deze dekking bij wijze van compensatie, de betaling van de premie uitsluit.

Om deze redenen:

recht doende tegensprekelijk en in laatste aanleg: wijzen aanleggers af van hun vordering en zeggen dat de kosten van het geding te hunnen laste zullen blijven.

BOEKBESPREKING

Baron Louis Fredericq. — *Précis de droit commercial*, Brussel, Ets E. Bruylant, 1970, 576 blz.

Wanneer over handelsrecht wordt geschreven of gesproken, wordt daaraan onmiddellijk de naam verbonden van Baron Louis Fredericq (voor wie het onbegonnen werk is zijn wetenschappelijke titels en verdiensten op te sommen: ere-rector van de Rijksuniversiteit te Gent, ere-professor aan de universiteit te Brussel, oud-stafhouder te Gent, doctor honoris causa van de universiteiten te Rennes, te Rijsel, te Utrecht, te Parijs enz. enz.).

Immers onderwees hij te Gent en te Brussel jarenlang het handelsrecht, dat volgens de klassieke opvatting een onderdeel is van het privaatrecht, doch dat door de jongste rechtsleer meer en meer als autonome tak van de rechtswetenschap wordt beschouwd.

Bovendien kan onze emeritus collega bogen op talloze publikaties over het handelsrecht.

Van zijn hand verschenen in boekvorm o.a. « *Beginnelen van het Belgisch Handelsrecht* » (3 delen 1927-1935), « *Principes de droit commercial* » (3 delen, 1928-1934) en « *Traité de droit commercial* » (11 delen, 1945-1955).

De voor haar wetenschappelijke uitgaven overbekende firma Ets. E. Bruylant te Brussel bracht verder enkele jaren geleden zijn « *Handboek van Belgisch handelsrecht* » op de markt (1e deel: 1962; 2e deel 1963) en verleden jaar het « *Bijvoegsel bij het Handboek voor Belgisch Handelsrecht* » (1970): voor dat belangwekkende werk kon de auteur rekenen op de medewerking van zijn zoon Simon, die zich eveneens — als advocaat en als hoogleraar te Gent — op een niet te versmaden ervaring inzake handelsrecht kan beroepen.

Vóór een paar maanden zorgde voormelde firma voor

het « Précis de droit commercial » (8°, 576 pag.) waarin Baron Louis Fredericq een bondig, doch niettemin volledig overzicht van het thans vigerende Belgisch handelsrecht geeft.

Het nieuwe geschrift bevat de essentiële gegevens die ieder handelaar, ieder zakenman, ieder student in de handelswetenschappen, in de rechten of in het notariaat moet kennen over het handelsrecht zoals het in het zakenleven werkelijk wordt toegepast. Het is opgevat en uitgewerkt zoals de vorige publikaties, doch met dit grondige verschil dat werkelijk alleen de hoofdzaken aan de orde komen en dat de uiteenzetting — o.a. wegens het weglaten van verwijzingen: voetnoten komen er feitelijk niet meer in voor — zeer vlot leesbaar is, zelfs voor niet-ingewijden.

Het « Précis » is niet alleen tot het essentiële beperkt, doch het is daarenboven volledig « bij ». Vanzelfsprekend, zal worden opgeworpen. Inderdaad! Zo het niettemin toch wordt aangestipt, dan is het om erop te wijzen dat de handelswetgeving de laatste 3-4 jaar diepgaande wijzigingen heeft ondergaan. Aldus heeft de invoering van het Gerechtelijk Wetboek (wet van 10 oktober 1967) een wezenlijke invloed geoefend op het handelsrecht, zowel inzake bevoegdheid als inzake rechtspleging. Nieuwe verplichtingen werden opgelegd aan de handelaars. Het statuut van de tussenpersonen werd nader bepaald. De roerende leasing werd geregeld (K.B. nr. 55 van 10 november 1967) en de factoring vond ingang. De omzetting van een handelsvennootschap met rechtspersoonlijkheid in een andere soortgelijke vennootschap brengt — overeenkomstig de wet van 23 februari 1967 — geen verandering meer mee in het bestaan van de vennootschap (het Hof van Cassatie had immers tot tweemaal beslist dat de rechtspersoonlijkheid *niet* overgaat op de vennootschap die uit de omzetting ontstaat). De eerste richtlijn van de Europese Economische Gemeenschap van 9 maart 1968 werd door België goedgekeurd, wat de verplichting tot het aanbrengen van wijzigingen in de wetgeving op de vennootschappen impliceerde, enz. enz...

Degene die een juiste en klare kijk op het handelsrecht wil verkrijgen, zal dan ook niet aarzelen zich de voortreffelijke synthese aan te schaffen van de eminente specialist, Baron Louis Fredericq, die met zijn nieuwe publikatie hartelijkst moet worden gefeliciteerd. Want hij heeft het onomstotelijke bewijs geleverd dat hij zijn uiteenzetting ook tot het essentiële kan beperken (wat even moeilijk is — voor sommigen zelfs heel wat moeilijker! — dan een materie tot in de kleinste bijzonderheden toe te lichten (daarin is hij — hoeft het vermeld? — op meesterlijke wijze geslaagd in zijn vorige geschriften).

Prof. Dr. F. AMERIJCKX

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

WETGEVING

Wet van 3 juni 1971 tot wijziging van de wetten betreffende de Raad van State (B.S. 19 juni 1971).

Uiteindelijk werd op 26 mei 1971 goedkeuring gehecht aan een wetsontwerp dat dagtekent van 5 maart 1963.

Deze wet wordt belangrijk genoemd, omdat zij wijzigingen aanbrengt aan de bevoegdheidsregeling, aan de rechtspleging en aan de organisatie van de Raad van State.

Op de eerste plaats wordt art. 1 van de organieke wet van 23 december 1946 aangepast, derwijze dat wat de territoriale bevoegdheid betreft, de woorden Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi worden geschrapt.

Een tweede wijziging betreft de afdeling administratie. Waar deze tevoren bevoegd was om advies te geven over de aanvragen van een particulier om herstelvergoeding betreffende een buitengewone schade, gevolg van een administratieve beslissing, verkrijgt zij thans de bevoegdheid om bij wijze van arrest uitspraak te doen (art. 3).

Artikel 5 bevat ook een nieuwe bepaling.

Wanneer een administratieve overheid verplicht is te beschikken en er bij het verstrijken van een termijn van vier maanden te rekenen vanaf de haar daartoe door een belanghebbende betekende aanmaning geen beslissing is getroffen, wordt het stilzwijgen van de overheid geacht een afwijzende beslissing te zijn, waartegen beroep bij de Raad van State kan worden ingesteld binnen een termijn van 2 maanden.

Wat de rechtspleging betreft, worden wijzigingen aangebracht die erop gericht zijn de procedure voor de Raad te versnellen. Zo wordt bepaald dat de Koning de termijnen vaststelt binnen welke de geschreven verslagen over de zaak opgesteld door de leden van het auditoraat, moeten worden neergelegd, en de wijze waarop die termijnen kunnen worden ingekort of verlengd (art. 8). Voor het indienen van het verslag was geen termijn bepaald.

Het nieuwe artikel 16 van de organieke wet beschrijft in het bijzonder het betrekken van getuigen in het onderzoek voor de afdeling administratie.

Tot slot wat de rechtspleging betreft wordt het artikel 23 van de organieke wet aangevuld. Bij toepassing van artikel 47, tweede lid, van de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik der talen in bestuurszaken, wordt de tekst in één taal voorgelegd en het advies alleen in die taal gesteld.

Wat de inrichting van de Raad van State betreft wordt ook een en ander gewijzigd.

De Raad van State is samengesteld uit achttien leden (een eerste voorzitter, een voorzitter, vier kamervoorzitters en twaalf staatsraden), uit een auditoraat (een auditeur-generaal, een adjunct-auditeur-generaal, acht eerste auditeurs en negenentwintig auditeurs en adjunct-auditeurs), uit een coördinatiebureau (twee eerste referendarissen, vier referendarissen en adjunct-referendarissen), en uit een griffie (een hoofdgriffier, een afdelingsgriffier en vijf griffiers).

Nieuw zijn dus de kamervoorzitters, de uitbreiding van het auditoraat, de versterking van het coördinatiebureau en de invoering van een afdelingsgriffier.

Om als lid van het auditoraat of van het coördinatiebureau te kunnen worden benoemd wordt de leeftijd van vijftientig op dertig jaar gebracht.

Voorts wordt de pensioenleeftijd van de leden van de Raad van State van tweeënzeventig jaar op zeventig jaar gebracht. Deze leeftijd geldt ook voor de leden van het auditoraat en van het coördinatiebureau, alsmede voor de hoofdgriffier en de afdelingsgriffier.

De nieuwe wet bevat ook bepalingen die wijzigingen

aanbrengen op het stuk van de onverenigbaarheden en de detacheringen (artt. 39-41).

Tot slot worden enige beschikkingen in de wet opgenomen teneinde de wet van 1946, het gerechtelijk wetboek en het wetboek van strafvordering aan elkaar aan te passen.

Wijzigingen worden gebracht aan de wet van 5 april 1955 inzake de wedden van de ambtsdragers van de Raad van State.

E. V.

BALIELEVEN

Conferentie van de Jonge Balie te Brugge.

Samenstelling van het Bestuur.

Voorzitter : Mr. Magda Sabbe, Onder-Voorzitter : Mr. R. Devriendt, Secretaris : Mr. F. Moeykens, Penningmeester : Mr. Joris Lievens, Sportmonitor : Mr. Jean Raes, Leden : Mr. W. De Becker, Mr. P. De Vos ; Mr. L. Laleman, Mr. R. Struyve, Mr. J. Tavenier.

MEDEDELINGEN

Raad van State.

Vergelijkend examen.

Met het oog op de werving van een adjunct-auditeur en van een adjunct-referendaris van de Franse taalrol, van twee adjunct-auditeurs en van een adjunct-referendaris van de Nederlandse taalrol en van een tweetalige afdelingsgriffier van de Franse taalrol, zal op 7 december 1971 in de zetel van de Raad van State, Wetenschapsstraat 33 te Brussel 4, een vergelijkend examen plaatshebben voorzien door artikel 31 van de organieke wet op de Raad van State, gewijzigd bij de wet van 3 juni 1971.

De geldigheidstermijn van het vergelijkend examen is twee jaar, zodat er bovendien mogelijkheid bestaat dat een zeker aantal plaatsen binnen deze termijn vacant zullen worden.

Het programma van het vergelijkend examen omvat drie schriftelijke proeven :

- een verslag over een aangelegenheid van administratieve aard, waarvan het dossier ter beschikking van elke kandidaat wordt gesteld ;

- commentaar over een arrest of een wets- of reglementsbepaling in verband met de bevoegdheid van de Raad van State ;

- kritische beoordeling van de vorm van een juridische tekst.

Het bevat bovendien twee mondelinge gedeelten :

- een bespreking over het verslag betreffende de aangelegenheid van administratieve aard en over de commentaar van het arrest die het voorwerp uitmaken van de schriftelijke proeven ;

- een gedachtenwisseling over aangelegenheden in verband met de grote rechtsproblemen betreffende het ad-

ministratief recht, alsmede over het ontstaan, de inrichting en de procedure van de Raad van State.

Geen enkel van deze examengedeelten is een uitsluitingsexamen.

De kandidaten zullen over wetboeken kunnen beschikken.

De kandidaten moeten ten volle 30 jaar oud zijn, doctor in de rechten zijn en, in België, gedurende ten minste drie jaar bij de balie ingeschreven geweest zijn, rechterlijke, bestuurlijke of wetenschappelijke ambten bekleed hebben of het recht in een universiteit gedoceerd hebben.

De basiswedde van de adjunct-auditeurs en de adjunct-referendarissen is vastgesteld op 225.000 fr., op 1 oktober 1971 verhoogd met 40 % en o.m. ook met de vergoedingen van sociale programmatie. Zij kunnen, na een ambtstermijn van twee jaar, tot auditeur of referendaris benoemd worden met een wedde van 346.000 fr.

De wedden van de auditeurs, van de referendarissen, van de adjunct-auditeurs en van de adjunct-referendarissen worden verhoogd met negen opeenvolgende driejaarlijkse verhogingen tot 192.000 fr. in het geheel. Er wordt rekening gehouden met de in de voorgaande ambten verworven anciënniteit. De wedde zal nooit minder mogen bedragen dan degene die de kandidaat reeds geniet die een ambt bekleedt in de magistratuur of in een openbaar bestuur.

De deelnemingsaanvragen, waarbij de bewijsstukken dienen gevoegd waaruit blijkt dat de kandidaten aan de door de wet gestelde eisen voldoen, worden gericht tot de heer Eerste Voorzitter van de Raad van State, Wetenschapsstraat 33, 1040 Brussel.

2 augustus 1971.

Vereniging handelsrecht.

In kolom 1637 van onze vorige jaargang hadden wij aangekondigd dat de Nederlandse Vereniging Handelsrecht, op vrijdag 17 september in het Congrescentrum Jaarbeurs te Utrecht, een ledenvergadering zou houden ter behandeling van twee preadviezen betreffende het onderwerp : « De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid ».

Als preadviseurs zouden optreden Mr. A.G. Lubbers, notaris te Amsterdam en Mr. Y. Scholten, advocaat te 's Gravenhage.

Wij vernemen thans dat, tengevolge van het feit dat de Nederlandse Orde van Advokaten op dezelfde datum haar jaarvergadering houdt, het bestuur van de Vereniging « Handelsrecht, » heeft besloten de ledenvergadering uit te stellen tot vrijdag 5 november 1971.

Belangstellenden kunnen zich voor het lidmaatschap van de Vereniging « Handelsrecht » aanmelden bij Mr. H. Beekhuis, waarnemend secretaris, Pieter Zeemanstraat 6, Eindhoven (tel. : 040 - 60.000, toestel 8.36.03). De contributie bedraagt voor natuurlijke personen f. 10 per jaar.

Leden ontvangen het prae-advies gratis ; niet-leden kunnen het prae-advies rechtstreeks bestellen bij de Uitgeversmaatschappij W.E. J. Tjeenk Willink te Zwolle of via de boekhandel. De kosten bedragen : f. 12,50.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiekrecht,

jaargang 1971 - nr. 3.

Erauw F., Het patrimonium van de staat. — Mr. Van der Net B.J., Bekostiging van rijkswege van het voortgezet onderwijs in Nederland. — J. Suetens, De afdeling wetgeving van de Raad van State en de grondwet. — F. Morissens, Bevordering door verhoging in graad, verandering van graad, afsluitingen tussen de verschillende diensten van een zelfde ministerie. — F. Beirnaert, Gemeentewezen. — Rechtspraak. — Boekbespreking.

Nederlands Juristenblad, jaargang 1971 - afl. 30.

Prof. dr. Z. Szirmai, Wachlijsten. — Bij de honderdste geboortedag van mr. dr. L.E. Visser. — In memoriam dr. Georg Fröhlich. — In memoriam prof. mr. J.P. Hooykaas. — Mr. M. Geerling, Wijziging van het Wetboek van Koophandel en de faillissementswet i.v.m. een gemeenschappelijke Benelux-regeling betreffende de Agentuurovereenkomst. — Prof. mr. J.M. Polak, Bestrijdingsmiddelenwet en Bestrijdingsmiddelencommissie. — Mr. F. Kalshoven, Oorlogsmisdrijven en het beroep op ambtelijk bevel.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie,

jaargang 1971 - nr. 5139.

Mr. E.H. Hondius, De afkoelingsperiode in het Ontwerp-Colportagewet (II, slot). — Fiscale Rechtspraak van de Hoge Raad. — Tijdschriften. — Berichten en mededelingen.

nr. 5140

Mr. drs. C. Moelker, Volmacht en opdracht. — Mr. P. Abas, Prof. mr. Zonderland en de arresten Lindenbaum-Cohen en Quint-Te Poel. — Boekbespreking. — Tijdschriften. — Rechtsvragenrubriek.

Ars Aequi, jaargang 1971 - nr. 6.

H. Huiskes, Scholtens Algemeen Deel. — Prof. mr. J. Wiarda, Ars longa vita brevis, Paul Scholten 1875-1946. —

Rechtsvraag. — Actualiteiten. — De Werkstaking. — Verslagen. — Boekenaankondigingen. — Tijdschriften. — Jurisprudentie.

S.E.W.-Tijdschrift voor Europees- en Economisch Recht,

jaargang 1971 - nr. 6/7.

Prof. dr. L. Wauters, De economische en monetaire unie in de EEG. — Prof. mr. P.J.G. Kapteyn, Het institutionele bestel van de Europese Gemeenschap en de verwezenlijking van de economische en monetaire unie. — Prof. dr. H.H. Maas, De bevoegdheden van de gemeenschap en de verwezenlijkingen van de economische en monetaire unie. — René-Christian Beraud, Sergio Ventura, De juridische aspecten van de industriepolitiek van de Gemeenschap. — Prof. mr. P. Ver Loren van Themaat, De wettelijke basis van de Nederlandse economische politiek op korte en middellange termijn in een economische en monetaire unie. — Prof. mr. W. van Gerven, Schets van een Belgische Economische Grondslagenrecht. — Bijlagen.

T.V.V.S.-Maandblad voor Ondernemingsrecht,

jaargang 1971 - nr. 718.

Prof. mr. P. Sanders, Overgangsprikelen Structuurwet. — Mr. P.M.A.L. Plompen, Een missie in art. 38a van de Wet op de jaarrekening van de ondernemingen. — Mr. J.J. Goudsmit, Enkele opmerkingen over de structuurwet. — Mr. C. Venemans, Een nieuwe Appartementenwet.

Nieuwe literatuur over oorlog en vrede, jaarg. 8 - nr. 7/8.

H.B.M. de Lange, Vredesonderzoek en geschiedeniswetenschap. Enkele inleidende opmerkingen. — Boekbesprekingen.

Revue de droit Pénal et de Criminologie, jg., 1971 - nr. 10.

A. Marchal, Outrages aux mœurs par écrits, images ou objets (Origine et évolution des articles 383 et suivants du code pénal belge). — A. Stevens, Réflexions sur l'expertise en écritures manuscrites. — S.V., Colloque sur les méthodes de recherche de la vérité. — Abdijan, 10-16 janvier 1972. — Chronique. — Bibliographie. — Revues. — Jurisprudence.

Annales de la Faculté de Droit la Liège, jg. 1971 - nr. 1-2.

A la mémoire de Paul Horion. — Raymond Boudon, Observation et théorie en sociologie. — Tudor Popescu, Les contrats économiques en Roumanie comme instruments d'exécution du plan. — Roger Vigneron, Le nouveau taux d'intérêt légal et le régime des intérêts octroyés en justice. — Jean Beaufays, Aspects du Nationalisme belge au lendemain de la guerre. — Notes et memoranda. — Chronique.

Recueil de Jurisprudence du droit administratif et du Conseil d'Etat, 26e jaargang - nrs. 1 en 2.

Marie-Thérèse Cuvellez, Le recours contre les actes implicites de l'administration. — Philippe Vanden Borre, La législation belge en matière de rénovation urbaine. — Jurisprudence du Conseil d'Etat. — Jurisprudence judiciaire.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, 44e jaargang - nr. 7.

Rechtspraak.

Recueil Dalloz Sirey, jaargang 1971 - nr. 28.

Législation. — Bibliographie.

Archiv für Rechts — und Sozialphilosophie, jg. 1971 - nr. 3.

Willy Schumacher, Gesellschaft und Narzissmus. Gesichtspunkte einer Gesellschaftstheorie auf der Grundlage

des psychoanalytischen Narzissmuskonzept. — Manfred O. Hinz, Der moderne Staat und die traditionellen Gesellschaften. Zum Beziehungsbereich von Staatstheorie und Ethnologie. — Wolfgang Lipp, Reduktive Mechanismen. Untersuchungen zum Zivilisationsprozess. — Jürgen Schmidt, Zur Funktion der subjektiven Rechte. — Ota Weinbergen, Die Pluralität der Normensysteme. — Jung-Pyung Lim, Der Einfluss des Buddhismus auf die Gesellschaft und das Recht Koreas. — Frank Rotter, Das Consensus-Modell. Zu einer Publikation von Johannes Siegrist. — Rezensionen.

Politische Vierteljahresschrift, jaargang 1971 - nr. 2.

Prof. Dr. Stefano Passigli, Politische Wissenschaft in italienischer Sicht. — Prof. Dr. Mattei Dogan, Faktoren der französischen Studentenrevolte im Mai 1968. — Prof. Dr. Marion Mushkat, Der afrikanische Sozialismus. — Dr. Wolfgang Piepenstock, Grundgesetz und Gesellschaftsstruktur. — Volkhard Wrage, Entwicklungstendenzen und aktuelle Probleme des deutschen öffentlichen Verwaltung. — Dr. Kurt P. Tudyka, Parlament und Handelspolitik. Der Bundestag als Vermittler ausenwirtschaftlicher Interessen. — Literatur.

Northwestern University Law Review, jaarg. 1971 - nr. 2.

Robert W. Bennett, Media Concentration and the FCC; Focusing with a section 7 Lens. — Ronald D. Rotunda, The Public Interest Appellant: Limitations on the Right of Competent Parties to Settle Litigation Out of Court. — Notes. — Book Review. — Recent publications received.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"
